

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1077.

CHICAGO, ILL., 3. MAJA, (MAY 3,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Socialistična stranka v znamenju prerojenja.
Sinclairjeva porota je oprostila korupcijo na debelo.

Premogariji na stavki in izven stavke.

VII. redni zbor JSZ.

Norman Thomas in James H. Maurer.

Podpirajte premogarje v borbi!

Ameriško časopisje o socialističnih nominacijah.

Moj Bog ni njihov Bog (T. S. iz ručine).

The Socialist Ticket (Reprinted from Literary Digest).

IZ NAŠEGA GIBANJA.

O aktivnostih slovenske naselbine v Sheboyganu.

O tem in onem iz Frontenaca.

Delavnost srbskih sodrugov v Chicagu.

Stavka premogarjev v vzhodnem Ohiju in drugo.

Peta konferenca JSZ. v Milwaukee dne 6. maja.

Imenik klubov in Konferenc J. S. Z.

Privedbe klubov JSZ.

Veselica društva "Badgers".

Zapisnik Pennsylvanske konference J. S. Z.

RAZNO.

Pobožna rodbina (J. S. Machar).

Književni vestnik.

Višpcel.

"Crna kraljica" na čikaškem odru.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.

Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

pridružena

SOCIALISTIČNI STRANKI AMERIKE

Eksekutiva Socialistične Stranke:

Victor L. Berger, Milwaukee, Wis., predsednik; Morris Hillquit, New York, mednarodni tajnik; Daniel W. Hoan, Wisconsin; James O'Neal, New York; George E. Roewer, Massachusetts; Lilith Wilson, Pennsylvania; Jasper McLevy, Connecticut; James H. Maurer, Pennsylvania; Wm. Van Essen, Pennsylvania; Jos. W. Sharts, Ohio. — Eksekutivni tajnik Wm. H. Henry.

Glavni urad: 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Tajništvo J. S. Z.:

Tajnik: Charles Pogorelec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Eksekutiva J. S. Z.:

Frank Alesh, Sava Bojanovich, Geo. Maslach, Filip Godina, Fred A. Vider, Paul Pihovich, F. S. Tauchar, Frank Zaitz.

Nadzorni Odbor J. S. Z.:

Donald J. Lotrich, Blaž Novak, Peter Kokotovich.

Prosvetni Odsek J. S. Z.:

Charles Pogorelec, Andrew Kobal, Joseph Oven.

Nadzorni Odbor Slov. Sekcije JSZ.:

John Turk, Frank Udovich, Frank Florjančič.

"Proletarec".

glasilo in last slovenske sekcije JSZ.

Upravni odbor Proletarca: John Olip, predsednik; Vinko Ločniškar, podpredsednik; Frank Alesh, tajnik; Filip Godina, blagajnik; Peter Bernik, Donald J. Lotrich, Fred A. Vider, nadzorni odbor.

Urednik: Frank Zaitz.

Upravnik: Chas. Pogorelec.

KLUBI J. S. Z.

COLORADO

ŠT. 132, PUEBLO. — Tajnik John M. Stonich, M. R. A., Box 54.

ILLINOIS

ŠT. 1, CHICAGO. — Tajnik-blagajnik Peter Bernik, 2758 S. Ridgeway Ave. Organizator F. S. Tauchar. Zapisnikar John Turk. Zboruje vsaki četrti petek v mesecu ob 8. zvečer v dvorani SNPJ.

ŠT. 20, CHICAGO. — Tajnik Sava Bojanovich, 2250 Clybourn Ave.; org. Sava Bojanovich; zapis. Geo. Maslach. Zboruje v svojih prostorih, 2250 Clybourn Ave.

ŠT. 45, WAUKEGAN. — Tajnica Anna Mahnick, 624 Helmholtz Ave. Blagajnik John Gantar. Organizatorica Frances Zakovšek. Zapisnikar

Rudolph Skala. Zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu v Slov. nar. domu.

ŠT. 47, SPRINGFIELD. — Tajnik Joseph Ovca, 1841 S. 15th St. Organiz. Anton Per; zapis. Fr. Čemažar. Seje vsako 3. nedeljo v m. v Slov. nar. domu po društveni seji.

ŠT. 50, VIRDEN. — Tajnik Frank tempihar, R. F. D. 41, Box W.

ŠT. 60, GILLESPIE. — Tajnik John Rainz, R. 2, Box 10.

ŠT. 128, NOKOMIS. — Tajnik-blagajnik Steve Milavec, 522 East St. Zapisnikar Rok Božičnik. Organizatorji Luka Groser, John Rak in Alojzija Plahutnik. Zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dop. pri S. Plahutniku.

ŠT. 224, PULLMAN. — Tajnik P. Verhovnik, 10138 Wentworth Ave., Chicago, Ill.

INDIANA

ŠT. 41, CLINTON. — Tajnik Ignac Spendal, Box 340.

ŠT. 238, UNIVERSAL. — Tajnik Vincent Vrhovnik, Box 92.

KANSAS

ŠT. 3, COCKERILL. — Tajnik Jos. Pillich, R. 3, Box 196, Mulberry.

ŠT. 21, ARMA. — Tajnik Steve Du-das, P. O.

ŠT. 157, GROSS. — Tajnik John Kunstelj, R. 1, Box 39-A, Arcadia, Kans.

MICHIGAN

ŠT. 114, DETROIT. — Tajnik Jos. Mentony, 15824 Normandy Ave. Blag. Rudolph Potochnik. Organizator Andrej Šemrov. Seje vsako četrto nedeljo v mesecu ob 10. dop. v Hrvatskem domu.

MINNESOTA

ŠT. 22, CHISHOLM. — Tajnik Joseph Bavetz, 316 W. Maple St.

OHIO

ŠT. 2, GLENCOE. — Tajnik Nace Žlemberger, L. Box 12. Seje vsako tretjo nedeljo dopoldne pri N. Žlembergerju.

ŠT. 6, WEST PARK. — Tajnik Paul Slabe, 4666 W. 130th St., Cleveland, Ohio.

ŠT. 11, BRIDGEPORT. — Tajnik Jos. Snoj, R. F. D. 2, Box 7. Zapisnikar John Koejančič, organizatorja Louis Goren in Frank Blatnik.

ŠT. 26, NEFFS. — Tajnik John Mauri, Box 441.

ŠT. 27, CLEVELAND. — Tajnik-blagajnik John Krebelj, 6409 St. Clair Ave. Organizator Karl Trinajstič. Zapisnikar Jos. Jauch. Seje vsako drugo nedeljo v mesecu dopoldne in četrto popoldne v svojih prostorih v Slov. nar. domu.

ŠT. 49, COLLINWOOD. — Tajnik-blagajnik Joseph Pezdirtz, 14314 Sylvia Ave. Organizator John Bozich. Zapisnikar Vinko Coff. Seje vsako prvo nedeljo v mesecu v Slov. del. domu.

ŠT. 123, MAYNARD. — Tajnik Andy Zlatoper, Box 22.

ŠT. 189, BLAINE. — Tajnik A. M. Bradley, Box 115.

ŠT. 222, GIRARD. — Tajnik John Kosin, 1006 State St. Frank Gorenc, blag.; organiz. Louis Blažič; zapis. John Tancek. Seje vsako 2. ned. v mesecu ob 10. dop. v Slov. domu.

ŠT. 232, BARBERTON. — Tajnik John Jankovich, 1218 N. 4th St.

ŠT. 243, WARREN. — Tajnik Fr. Modic, 90 Milton Ave.

PENNSYLVANIA

ŠT. 5, FRANKLIN-CONEMAUGH. — Tajnik Stephen Zabriz, 39 Pine St., Conemaugh. Zapisnikar Adolph Krašna. Organizator Andrew Vidrich. Seje vsako 3. n. v m. ob 2. pop. v Slov. izob. domu v Franklinu.

ŠT. 7, FARRELL. — Tajnik Frank Kramar, Box 441.

ŠT. 10, FOREST CITY. — Tajnik Frank Rataic, Box 685.

ŠT. 13, SYGAN. — Tajnik Frank Ursitz, Jr., Box 546, Morgan, Pa. Blagajnik Lawrence Kaučič. Zapisnikar Frank Pustovrh. Organizator Frank Wirant. Zboruje prvo nedeljo v mesecu v dvorani dr. št. 6, SNPJ. ob 10. dop.

ŠT. 16, BRADDOCK. — Tajnik John Rednak, 1634 Poplar Way.

ŠT. 17, GRAYS LANDING. — Tajnik Tony Zupančič, Box 53, Greensboro, Pa.

ŠT. 19, BURGETTSTOWN. — Tajnik Anton Jeram, Box 12.

ŠT. 32, WEST NEWTON. — Tajnik Joseph Juvan, R. F. D. 2, Box 108.

ŠT. 69, HERMINIE. — Tajnik Anton Zornik, Box 202.

ŠT. 118, CANONSBURG. — Tajnik-blagajnik John Chesnik, Box 170; zapis. Paul Posega; org. John Terčelj, J. Koklič in M. Tekavec. Seje vsako 4. nedeljo v m. ob 10. dop. v dvorani druš. SNPJ.

ŠT. 127, KRAYN. — Tajnik Louis Sterle, Box 12.

ŠT. 131, PITTSBURGH. — Tajnik-blagajnik Anton Chater, 5601 Duncan St. Organizator in zapisnikar John Ban. Zboruje vsako četrto nedeljo ob 2. pop. v Slov. domu.

ŠT. 175, MOON RUN. — Tajnik Jack Tomec, R. D. 10, Box 191, Crafton, Pa.
(Nadaljevanje na 3. strani platnic.)

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1077.

CHICAGO, ILL., 3. MAJA, (MAY 3,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

SOCIALISTIČNA STRANKA V ZNAMENJU PREROJENJA

Po raznih poizkusih, prizadevanjih in borbah je ameriška socialistična stranka postala AMERIŠKA socialistična stranka

AMERIŠKA socialistična stranka je šla v prešlih desetih letih skozi zelo težke preizkušnje. Komaj leto po svetovni vojni so se začele v nji na vso moč prepirati narodnostne federacije, katere so svojo taktiko uravnale po razmerah in sentimentih v deželah, iz katerih je prišlo njihovo članstvo. V dnevih, ko so bile Zed. države pridobljene za vstop v vojni metež, je socialistična stranka sklicala svojo konvencijo v St. Louis, Mo., kjer so zmagali sentiment, takozvani "ameriški element" pa je bil na nji poražen. — Njegovi vodilni predstavniki so odstopili in stranka je postala "ekstremna" na vsi črti. —

Federacije, katere so povzročile ta njen nepraktični "ekstremizem", so danes izven njenih vrst, ali pa so popolnoma razpadle. J. S. Z. jim tedaj ni hotela slediti — in če bi jim, bi je danes ne bilo več. . . Tako pa je ena izmed prvih, je ena najaktivnejših skupin, ena izmed najkonstruktivnejših delovnih enot v ameriški socialistični stranki! Stotine sposobnih, aktivnih, razumnih sodrugov je bilo tiste čase izrinjenih iz njenih vrst. Danes jih vabijo nazaj in se povračajo. . .

Po vojni so prihajali Zinovjevi ukazi in z njimi so prihajale Zinovjeve subvencije. Tudi to se je maščevalo nad lahkovernostjo premnogih socialistov. . .

Vse to je znano in ni potrebno, da bi ponavljali že objavljena, vsakemu mislečemu delavcu znana poglavja. . .

Ameriška socialistična stranka je imela dne 13.—17. aprila konvencijo v New Yorku, na kateri so bili zastopani AMERIŠKI socialisti in nihče drugi. Zastopniki narodnostnih federacij so zastopali socialiste svojih narodnosti, toda i to so AMERIŠKI socialisti. Njihovo prvo in glavno vprašanje je — borba za socializem, za delavske interese, v TEJ deželi. Kot AMERIŠKI socialisti delujemo za sodelovanje z delavstvom VSEGA sveta. Smo za kooperacijo, za ligo NARODOV, za enotno ekonomsko in socialno uredbo. Smo za socializem na SVETOVNI bazi.

Za te cilje pa moremo v Zedinjenih državah delovati samo kot AMERIŠKI socialisti, računajoč z razmerami v tej deželi, z ameriško psihologijo, in z ameriškim kapitalizmom.

Konvencija socialistične stranke v Detroitu 1. 1921 je z dvema glasovoma večine zaključila, da se eksekutivi socialistične stranke nalaga, da naj podvzame iniciativo, katere cilj je, da se organizira ameriško delavsko stranko. To je bila jako dobro premišljena poteza. Tajnik stranke se je obrnil na razne unije in na delavske ter liberalne organizacije vobče. Odgovori so bili največ dvoumni, to je, pomenili so večinoma oboje: Smo za vaš predlog, in nismo. Od strani so namigavali, da naj bi socialistična stranka s to iniciativo pustila v ospredje koga drugega, npr. kako veliko vplivno unijo, in socialistična stranka je v to pristala ter prepustila stvar unijam železničarjev. Začela je funkcionirati Konferenca za progresivno politično akcijo, v kateri so imeli socialisti važno besedo, a odločevali niso. Dosegli so, da je šlo organizirano delavstvo v volilni boj v predsedniški kampanji SAMOSTOJNO, in dosegli so, da so se faktorji v Konferenci za progresivno politično akcijo ter z njimi predsedniški kandidat R. M. LaFollette izrekli za ustanovitev ameriške delavske stranke, toda so dali za pogoj, da naj se ustanovi šele po volitvah, ako bo volilni rezultat ugoden. Ni se jim zdel ugoden, pet milijonov glasov se jim je zdelo veliko premalo, in na konvenciji meseca februarja 1925 v Chicagu so unije izjavile, da čas za ustanovitev ameriške delavske stranke, kot jo predlagajo socialisti, še ni zrel.

Socialistična stranka je izstopila iz Konference za progresivno politično akcijo in s tem je slednja tudi prenehala funkcionirati kot taka.

Socialistična stranka je 1. 1921 podvzela akcijo za ustanovitev ameriške delavske stranke po modelu angleške delavske stranke, ker se je zavedala, da jo ameriško delavstvo POTREBUJE. Storila je, kar ji je nalagala DOLŽNOST.

In storila je celo VEČ, kajti DELALA JE ZA TA CILJ v SVOJO škodo. Vedela je naprej, da če se namen ne posreči, bo trpela škoda socialistična stranka, dasi SAMO ZAČASNO. S sodelovanjem v Konferenci za progresivno politično akcijo, s svojim nesebičnim delovanjem, da se reši delavske množice iz objema kapitalističnih strank, si je spletla zasluge, ki ji ostanejo neizbrisno zapisane.

Skupne delavske stranke še ni. Morda bi dosegli v tem pravcu več, da ne bi bilo zgagarjev, ki ovirajo to delo pod masko "komunizma". In socialistična stranka je prišla zopet pred odločitev: Kam in kako? Ali še s skupinami, ki niso sigurne samih sebe, ali pa samostojno ter s sodelovanjem tistih skupin, ki hočejo delovati politično neodvisno od kapitalističnih strank? In socialistična stranka se je odločila za slednje.

Ko hitro je to storila, je dobila odmeve odobravanja od vsepovsod. Njena konvencija v New Yorku je bila manifestacija prerojenja ameriškega socializma. Bila je signal, kateri pomeni: Storili smo, kolikor se je dosedaj dalo, da se mi pridružimo vsem, ki hočejo delavsko stranko za ameriško delavstvo. Odziv ni bil dovoljen. Sedaj gremo zopet svojo pot IN POD SVOJE OKRILJE VABIMO VSE, KI SO ZA AMERIŠKO DELAVSTVO IN ZA AMERIŠKO DELAVSKO STRANKO.

Ta stranka je tukaj in se imenuje AMERIŠKA SOCIALISTIČNA STRANKA.

Podpirajte premogarje v borbi!

Premogariji nadaljujejo z borbo. Senatna preiskava jih ni približala zmagi. Save the Union Committee jih ni pomaknil bližje k ciljem. Beda je velika, vztrajnost rudarjev je vzorna.

Premogariji zaslužijo, ne samo zaslužijo ampak so vredni, da smo jim ob strani. Kakorkoli konča njihova bitka — pokazali so, da jih ni bolj energičnih borcev, kakor so oni. Bore se za pravico živeti! Žele, da se jim dovoli svobodščine, kot jih jim garantira ustava. Sedaj nimajo ne prvega ne drugega. Njihova borba je naša borba.

Kar je v nji zagrešenega, naj bo nauk nam in njim. Ampak pridige v njihovem slučaju ne pomagajo. Treba jim je živil, zdravil, obleke, stanovanj.

Delujmo v pomožni akciji za premogarje naprej. J. S. Z. sprejema zanje prispevke v denarju in blagu, in podpora deli, ne da bi zase iskala kako reklamo. To je pošteno zanje in za premogarje, ki so pomoči potrebni.

Sinclairjeva porota je oprostila "korupcijo na debelo"

Vlada Zedinjenih držav, vključivši senat, je potrošila v "boju" proti oljni korporaciji, kateri načeljuje milijonar Harry F. Sinclair, že mnogo desetisočakov. Vse preiskave, in vsa sodišča so mogla dognati samo eno: Da je Harry F. Sinclair kriv, da je podkupoval državne uradnike, da je dajal "podporo" raznim politikašem na odgovornih mestih, da je kupil tedanjega državnega tajnika v Hardingovem kabinetu Albert B. Fall-a, da je bil svoje mreže podkupnin opredelil vse križem — da je podaril za pokritje stroškov Hardingove volilne kampanje \$160,000, sploh — da je Teapot Dome stvar, ki je vsa zamazana s korupcijo. Federalni sodniki so to naglašali, publicisti, senatorji, duhovni, pismarji in farizeji — vsi so se zgražali, eni odkrito, drugi hinavsko.

Harry F. Sinclair je bil končno, po dolgi muji, prignan pred poroto, da ga sodi. Porota — dvanajstero "modrih" mož iz ljudstva — ga je oprostila.

"Progresivni" senatorji so se zgražali, in ti sočero urednikov je bilo, ki jim je zastal za par momentov dih. Kako je mogoče spoznati nekrivim korupcije človeka, kot je Harry F. Sinclair, so se vpraševali — toda gospodje porotniki, izbrani iz ljudstva, so izdali pravorek, da je Harry pošten, da je kradel pošteno in da je sploh človek, kateremu se po zakonu ne more do živga.

Če bi isti gospodje porotniki iz naroda imeli pred seboj recimo brezposelnega delavca, ki bi bil obtožen, da je ukradel nekaj kruha, šunko in zavoj grocerije, pa bi bil danes že v ječi in njegova kazen bi znašala najmanj šest let zapora.

Ljudje so "ljudje". Kapitalistična uredba je odsev ljudi KAKRŠNI SO. Socialistična agitacija jih mora šele vzgojiti, da napravi iz hlapcev in mentalnih korumpirancev RESNIČNE ljudi.

Ameriško časopisje o socialističnih nominacijah

"Literary Digest" z dne 28. aprila je objavil mnenja raznih listov o konvenciji socialistične stranke ter o njenemu predsedniškemu in podpredsedniškemu kandidatu. Ker je ta pregled zanimiv, ga v tej številki ponatiskujemo v informacijo čitateljem, da vidijo, kako sodi kapitalistično časopisje o naši stranki in naših kandidatih. To so le njihova mnenja sedaj, z napadi pa prično pozneje, ko bo kampanja v polnem zamahu.

ARGUMENTI NASPROTNIKOV EVOLUCIJE

Predaval v klubu št. 1 J. S. Z.
IVAN MOLEK

(Nadaljevanje.)

5. Kuščarska procesija.

Pred več leti, ko je Etbin Kristan v Chicagu predaval o razvoju sveta in življenja, se je takratna "Clevelandska Amerika" prav otročje norčevala iz predavateljevih izjav. Ne morem natančno citirati tistih besed, ker jih nisem prepisal, vendar pa je bilo nekako takole:

"Kristan je v Chicagu rekel — kot poroča "Prosveta" — da so se ptiči in sesalci razvili iz kuščarjev. Hopsasa, trajlala! Kako je to šlo? No, šlo je menda tako: Nekega dne so se kuščarji spomnili, da je kuščarsko življenje predolgočasno in so sklenili, da bodo nekaj drugega. Sklenjeno, storjeno. 5,837,269 kuščarjev je zlezlo na drevesa in bili so ptiči, drugih 10,537,408 kuščarjev je pa marširalo čez hribe in doline toliko časa, da so bili sesalci".

Pisec ni upotrebil ravno teh besed in številk, ampak v tem smislu je bilo povedano. Meni je žal, ker moram omenjati to budalost — upam, da mi oprostite — ali potrebno je, da spoznate, s kakimi ignoranti smo imeli opraviti. Saj še danes niso nič boljši. Dokaz je, da ljudje, ki hočejo nekaj pobiti, nimajo pojma o predmetu, ki ga pobijajo.

Takih "argumentov" kar mrgoli pri anti-evolucionistih. Priprostim čitateljem, ki tudi nič ne vedo o evoluciji, je to v veliko zabavo. Naravno si mislijo: "Na, dobro jih je oplazil!" Drugega pa sploh nič ne mislijo.

Pobijalci resnice o evoluciji, ki tako govorijo in pišejo, se takoj izdajo, da ne vedo ničesar o antičnem življenju na zemlji. Kadarkoli govorijo o živalih, imajo v mislih le *sedanje* živalske vrste, ne vedo pa tega, ali nočejo vedeti, da je imela vsaka geološka doba svoje vrste življenja, tako živalskega kakor rastlinskega, ki so se radikalno razlikovale od prejšnjih in poznejših.

Danes žive na svetu le štiri vrste kuščaric, ki so s krokodilom vred pravi palčki napram orjakom živčim v mezozoicni dobi. Takrat, pred več sto milijon leti je živelo na zemlji najmanj dvajset vrst reptilij ali kuščaric in nekatere vrste (dinosauri) so bile velikani, ki so merili po sto čevljev dolžine. Te mrcine so že davno izumrle, le njih okamenela okostja (fosili) nam pričajo o njihovi eksistenci. Šestnajst ali osemnajst vrst kuščaric je popolnoma izginilo s sveta.

Če torej pravijo znanstveniki, da so kuščarice predniki ptičev in sesalcev, ne mislijo sedanjega martinčka, zelenca, klopotače, krokodila ali želve, pač pa reptilske vrste, katerih že davno ni več in katere so bile drugačne od današnjih. Najboljši dokaz sorodstva med reptili

in sesalci je avstralski kljunaš. Avstralija, kot sem že omenil, je zastala v razvoju ravno v tej prehodni dobi in ohranila pri življenju živo prič, ki je najboljši spajajoči člen ali prehodnik med kuščarico in sesalcem, da ni treba iskati boljšega. Kljunaš ima dlako sesalca in ptiču podobno kljun, toda jajca leže kot kuščar in mladice, ki se izležejo iz jajec, potem nasičuje z mlečno tekočino, ki se mu izceja iz prsi.

Ptičje perje je iz iste tvarine kot so reptilske luske. Ptičja perot je okrnjena prednja noga, na kateri se še danes nahajajo ostanki prstov. Prvotni ptiči so imeli zobe v kljunu, kar nam dokazuje fosili, poleg tega je pa še biogenetičen dokaz v zaplodku; vsak ptičji zaplodek v jajcu ima zobe — kakor ima kačji zaplodek štiri noge v dokaz, da je bila kača prvotno štirinogata kuščarica, katera je potem noge izgubila, ko se je hitreje premikala s plazenjem.

6. Kje je danes evolucija?

Argument "zakaj se danes ne razvije nič novega" je pravzaprav nadaljevanje onega, ki sem ga prej raztrgal: "zakaj je ameba še vedno ameba".

S pobijalci evolucije je velik križ. Oni sicer smatrajo, da je samo Bog zmožen delati čudeže, kljub temu pa zahtevajo od tebe, da jim pokažeš čudež v naravi, torej tam, kjer bi bilo zanje blasfemično pričakovati kaj takega. Obtoži reko, da ne teče, pa boš ravno tako logičen. Nekateri reke lezejo zelo počasi, da se ti zdi, da voda stoji na mestu, tečejo pa le.

Well, evolucija "teče" milijonkrat bolj počasi. Življenje se vedno, in tudi danes, razvija v višje komplekse, kjerkoli so pogoji za to; kjer ni pogojev — novega environmenta — tam pa življenje stoji v svojih starih formah. Razvojni proces je neprestano na delu *nekje*. Nemogoče pa je, da bi ta proces tam "nekje" izpremenil stare forme življenja v par letih. Narava ne dela "čudežev"; pravzaprav jih ne dela nihče. To je le beseda.

Ako bi hotel kdo videti z lastnimi očmi, kako proces evolucije izpremenja oblike, bi moral živeti najmanj stotisoč let. In še v tem slučaju ne bi videl dosti! Pri tem se bi pa še sam tako izpremenil, da bi pozabil, kako je izgledal, ko je bil še mlad!

Res je, da proces razvoja deluje v gotovih slučajih hitreje kakor v drugih, če so pogoji za to. Dejstvo je tudi, da so višji organizmi podvrženi hitrejšemu razvoju, ako so razmere ugodne. Najbolj počasi se je razvijalo prvotno življenje. Biologi pravijo, da je razvoj posamične celice vzel več časa kot razvoj vseh milijonov vrst, ki so organizirane iz množine celic. Računajo, da je zemlja stara dve milijardi let in razvoj začetnih celic ali stanic je vzel pol milijarde let! Veda ne bo mogla nikdar povedati datuma ali leta, kdaj se je življenje pojavilo na zemlji — ker ga ni. Življenje se je pojavljalo 500 mili-

jonov let — in še tedaj ni bilo amebe na svetu. Ameba je že visok organizem, čeprav obstoji iz ene same stanice.

(Opozarjam vas na nekaj: Učenjaki, ki domnevajo starost zemlje in organizmov, so zadnje čase radikalno revidirali številke. Našli so namreč novo mero za domnevanje starosti: radioaktivne kovine. Te pa dokazujejo, da je zemlja veliko starejša kot so prej domnevali. Dočim je še pred desetimi leti veljala najvišja starost zemlje sto milijonov let, je zdaj dvignjena na dve milijardi. Sorazmerno se je morala povečati dolgotrajnost vseh geoloških dob. Zato se ne smete čuditi, če najdete velike razlike med številkami, ki jih zdaj navajam, in onimi, ki so navedene v moji knjigi "Adami pred Adamom" in "Priče organske evolucije". Na primer pred štirimi leti sem rekel v svojem predavanju, da se je konj razvijal štiri milijone let. Danes velja najmanj deset milijonov let. Sicer pa par milijonov let več ali manj v zgodovini zemlje in življenja pomeni toliko kot — par ur v življenju človeka.)

Proces evolucije, prepuščen sam sebi po svojih naravnih potih, je silno počasen. Po najnovejšem računu znanstvenikov je vzelo dva milijona let, da se je čelo človeka dvignilo od obrvi taki visoko kot je danes. Tudi človek je veliko starejši kot so domnevali pred nekaj leti. Razlika se pozna šele čez tisoče generacij. Kako naj torej doživimo, da se gorila v našem času pretvori v zamorca? Gorilo poznamo komaj par sto let. Nihče ne more trditi, da ni bila gorila drugačna pred 50.000 leti ali da ne bo drugačna čez 50.000 let, če bodo pogoji za to in če bo sploh še eksistirala. Fosili nam dokazujejo, da so pred 50.000 leti živele v Ameriki in Evropi živali, katerih današnji potomci se precej razlikujejo od njih. Tudi človek, čigar fosilizirane ostanke nahajamo iz zadnje ledene dobe, je bil pravi nestvor v primeri z modernim človekom.

Koncem konca se evolucija vrši tudi pred našimi očmi! Vsi oni, ki vprašujejo, kje je danes evolucija, so strašno slepi ali pa zlobni, da je ne vidijo in ne priznajo.

Kakor že rečeno: evolucija, prepuščena svojemu naravnemu procesu, deluje silno počasi in le tam, kjer je vzrok, kjer so pogoji. Ampak evolucijski zakon je tako prožen in ubogljiv, da se pusti upreči in pospešiti, ako vpliva nanj druga sila. Ta sila je človeški razum. Človek lažko upreže zakon evolucije v svojo korist in ga prisili, da naravnost galopira. To je storil človek, ko je ukrotil divje zveri in rastline in iz njih razvil brez malega nove vrste, nove oblike. S križanjem, plemenitjenjem in z novim environmentom je razvil iz volka psa, iz divje egiptovske zverinice mačko, iz indijskega džunglskega ptiča kuro, iz divjih planinskih živali vola, kravo, kozo in ovco, iz divjega kopitarja konja in osla, iz raznih trav in zelišč bogata žita in sočivja, iz lesnik žlahtne sadeže itd. Vse

to je človek dosegel v zadnjih 10.000 letih. Narava sama — to se pravi razvojni proces brez intervencije — ne bi bila nikdar tega naredila.
(Dalje prihodnjič.)

Premogarji na stavki in izven stavke

Stavka premogarjev prehaja v tragičen stadij. V Illinoisu na primer se pretepaajo med seboj vsled tega, ker se ne morejo zediniti, kdo je unijaš in kdo ne. "Save the Union Committee" je razglasil splošno stavko, ki se je imela začeti 16. aprila. Pozval je na stavko unijske premogarje povsod tam kjer so kompanije pristale v jacksonvillsko pogodbo, in neunijske v Pennsylvaniji, West Virginiji ter drugje. Slednjim je obljubil, da jih Lewis ne bo mogel več pustiti na cedilu kot jih je leta 1922, kajti Save the Union Committee ima za glavni cilj strmo-glavit sedanjo administracijo unije premogarjev ter jo obvarovati v korist njenemu članstvu.

V interesu premogarjev je, da postane U. M. W. močna, da dobi dobro vodstvo, in da se sedanjo stavko konča z zmago za rudarje.

Ne administracija, ne "Save the Union Committee" ne deluje v tem smislu. To se lahko po pravici pove. Obe frakciji se borita druga proti drugi veliko bolj radi medsebojnih kapric kot kaj drugega. Morrow od pittsburške Coal kompanije se roga obojim, in nastopa pred trgovskimi komorami v raznih mestih ter jim predava: Unija je škodljiva. Mi v Pennsylvaniji smo jo zadavili, dajte jo še drugod!

Unija premogarjev je danes v položaju, iz katerega "začasno" ni pravega izhoda. Nobenega elementa ni v nji, ki bi mu bilo mogoče zaupati. Naj se glasi to komu ljubo ali ne — unija je zavožena, ne po krivdi Lewisa, ne po krivdi Brophyja, niti ne po krivdi koga drugega, ampak edino po krivdi brezbriznosti nemislečih rudarjev. To, kar so zagrešili, je bilo zagrešeno polagoma, tekom desetih let. In bo vzelo deset let, predno se napako popravi.

Norman Thomas in James H. Maurer

Norman Thomas in James H. Maurer sta kandidata, ki zaslužita zaupanje vseh sto dvajset milijonov prebivalcev te dežele. Sta sposobna, sta poštenjaka, sta misleca, in socialistična stranka je napravila zelo premišljen sklep, ko ju je nominirala za nosilca svoje liste. Sedaj je ležeče na nas, da pokažemo, v koliko smo v stanju delati zase ter pokazati hlapcem ter kapitalističnim lakajem sploh, da znamo glasovati kakor nam veleva razum in da znamo stati na svojih nogah.

J. S. MACHAR:

POBOŽNA RODBINA

Prevel dr. Joža Glonar.

(Iz knjige "Konfesije literata".)

(Nadaljevanje.)

III.

Cenzor: S svojim najnovejšim delom, mislim namreč "Pobožno rodbino", ste dosegli nenavaden uspeh. Řezníček...

Jaz: Kdo je to?

Cenzor: Vi ne poznate Řezníčka? Řezníčka Vaclava? Eden izmed naj —, — kako bi rekel? — eden izmed najkompliciranejših ljudi na Češkem. V marsikaterem oziru živ paradoks. Římski husit. Človek, ki sploh ne zna pisati, pa vendar naravnost besno piše. Stvor brez kulture, ki piše kulturna pisma. Enodnevnica, ki se plazi po češki zgodovini že 250 let — prvi tak Řezníček se je namreč pisal Jurij Plachý in je bil jezuit —

Jaz: Strah me je. Naravnost strah!

Cenzor: Pred Řezníčkom?

Jaz: Ne. Pred vami. Presenečate me. Zelo me presenečate.

Cenzor: Mi cenzorji imamo namreč take-le Řezníčke najrajši. Človek se lahko zanese, da v njih ne bo nikdar nič našel, zato jih tudi ne bere. Tak pisatelj je za nas naravnost oaza. Sicer pa je imenovani Řezníček še po drugi strani redka znamenitost. V navadnem življenju je namreč dninar —

Jaz: ? ?

Cenzor: Da. Pri gospodu Doubravi v Kraljevem gradu. Prej je dninaril drugod, toda vedno "na tem římskem polju dedičnem", kakor poje Kollár — pri Doubravi je baje ta služba najlepša: dobra plača in nobenega nadzorstva, nobenih sekatur —

Jaz: In ta Řezníček?

Cenzor: Koder hodi, hvali vaše "Katoliške povesti" —

Jaz: Ah, ah!

Cenzor: Kaj vam je?

Jaz: Nič. Samo poslednjih reči človeka sem se spomnil —

Cenzor: Poslednjega olja?

Jaz: Makar. Toda nadaljujmo našo povest!

Leta so tekla v miru in strahu Božjem. Skrbni Jan in pobožna Ana sta jasno začela čutiti, da počiva Gospodova Milost z ljubeznijo nad njima. Njuno gospodarstvo je cvetelo in tudi pri živini je bil Gospodov blagoslov. Toda ta dva dobra človeka sta res tudi delala. Ko je zapel zvonček, kličeč pobožne duše k službi božji, sta padla oba na kolena in molila svojo jutranjo molitev. Če je pošten Jan izgovoril besedo "Gospod Bog", je vedno snel čepico z glave in se spoštljivo prekrizal z znamenjem Svetega Križa. Ravno tako njegova žena.

Cenzor: Lahko bi omenili, da Ana ni snela čepice z glave —

Jaz: Seveda, ona ne, kajpak!

Toda en oblaček je zakrival modro nebo njune sreče. V nedoumljivi modrosti svoji Gospod ni izpolnil tajne želje obeh pobožnih duš. Težko je razlagati pi-

satelju, ki ve, da piše za sramežljive katoliške ovčice, to žalost. Mučila je že Abrahama in Saro v Starem Zakonu, dokler ni prišel Gospod k njima in jima naznanil, da bosta doživela vesel rodbinski dogodek. Tudi Jan in Ana sta vzdihovala, čakala, upala, molila — toda vse zaman, dokler niso Častiti gospod župnik — —

Cenzor: Človek, za Božjo voljo! Sveta Cerkev!

Jaz: Ničevno. Kaj bi radi? — dokler niso častiti gospod župnik združili molitve svoje z molitvami teh pobožnih duš. To pa se je zgodilo tako. Po pogovoru: Povej mi, s kom občuješ in povedal ti bom, kdo si — sta našla Jan in Ana edinega prijatelja v duhovnem oskrbniku vasi. Ko so Častiti gospod župnik videli njuno pobožnost in kmalu spoznali, da sije na njiju Milost Gospodova, so obema ovčicama posvetili posebno prijaznost svojo. Prihajali so k njima, potrjevali ju v veri in v strahu božjem, včasih ju celo posebe odlikovali s povabilom v farovž. In vsakokrat se je razveselila duša teh dveh poštenih ljudi z zmernim veseljem na takih obiskih — duhovni gospod so bili namreč človek, ki so z globoko pobožnostjo združevali jasen pogled na življenje in radi mešali resne pogovore z ljubkimi šalami. Njihove izkušene oči so kmalu opazile skrito žalost udanih duš in ljudomili duhovni gospod so pomagali. Molili so goreče in vztrajno — in Gospod v nebesih je sedaj pogledal na prošnje teh treh duš z ljubeznivim očesom. Žareča od sramežljivosti je naznanila pobožna Ana svojemu dragemu možu, da bo oče. In isto je naznanila tudi svojemu duhovnemu oskrbniku.

Cenzor: To je nekoliko nejasno. Očividno nerodna stilizacija. No — dalje!

Jaz: Častiti gospod župnik so sedaj, kar je umljivo, naravnost genljivo skrbeli za pobožno Ano. Obsipali so jo s pozornostmi, nosili ji podobice svetnikov in svetnic Božjih in ji molitvice, natisnjene na njih zadnji plati, vedno marljivo prebrali, pobožna žena pa je z rokami v krilu sedela in z žarečimi očmi gledala skrbnega duhovnega Očeta. In gospod župnik so bili v hiši teh poštenih ljudi vedno pogostejši gost in ko se je ura bogoljubne Ane približala, so se izprehajali po vrtiču svojih dragih poverjencev in molili k Gospodu, da bi vse srečno končalo. In Gospod jih je zopet uslišal. Jan in Ana sta srečno dobila hčerko. Ko je šlo za krstno ime, so bili zopet duhovni gospod, ki so odločili, da se naj malemu črvičku da ime Svete Device Barbare. Gospod župnik so razložili svojima ovčicama, kako je bila ta Svetnica trdna v veri in strahu Božjem in kako strašno smrt je zato pretrpela. S kolesom so jo trli in z mečem ob glavo djali. In razen tega je bilo pokojni mamici gospoda župnika tudi ime Barbara. Ravno v tem sta videla Jan in Ana novo odlikovanje od strani svojega duhovnega oskrbnika in tako sta z veseljem in hvaležnostjo sklenila svojo hčer imenovati Barbaro.

Mala Babetka je veselo rasla in prospevala na letih, modrosti in milosti pred Bogom in pred ljudmi. Častiti gospod župnik so svojo prijaznost raztegnili tudi na ta drobni stvor, tako da je Babetka imela pravzaprav dva doma: pri svojih roditeljih in v farovžu. Ne bomo na široko opisovali popolne sreče teh dobrih, poštenih ljudi — dnevi hité, tedni, meseci, leta — in glejmo, mala Babetka gre prvič v šolo. Vodi jo tje pobožni Jan, in nje duhovni oče, gospod župnik, grejo z njima. Babetka postane učenka prvega razreda — —

Čudna so pota Previdnosti Božje!

Babetko je poučeval oni učitelj, o katerem se je nekoč govorilo, da je imel rad pobožno Ano, dokler se je še pisala za Onétovo. Bil je človek, kakoršni, Bogu bodi potoženo, na naših šolah tu in tam še poučujejo: ni hodil k izpovedi, če ni moral, ni prestopil cerkvenega praga, med vaščani je širil krivoverske knjige in v otroške duše je, sicer previdno, sejal seme pogubne nevere. Imenoval se je Vreteno. Na gospoda župnika in pobožnega Jana se je ozrl jezo, na Babetko pa mrko in ji je pokazal prostor. Sicer ni rekel besede.

Resno zamišljeni so odšli gospod župnik s pobožnim Janom iz šole. Končno so rekli duhovni gospod: "Ta mora od nas proč!"

"Mora!" je pritrtil pravični Jan.

Vsak brezbožnik si sam zvije zanko, v kateri se ujame njegov vrat. Mali ptiček pa se povzdigne do vrhunca nebotične gore, odkrhne drobce snega, ta drobce se začne valiti v dolino in predno se privali v dolino, je iz njega, že snežena krogla, ki zasiplje celo vas ...

Dobra Babetka je že znala čitati. Pa ti pride nekega dne to milo dete v šolo in glej — na hodniku visijo nove slike: razne podobe ljudi, nedolžni otroški duši popolnoma neznanih. In mala Babetka bere ime na pod njimi, pa bere: Jan Hus, Jan Žižka in Komenský. Bila je v tem očitno volja Božja, da si je dete zapomnilo ta imena in pripovedovalo o njih, ko je prišlo domu. Ob otrokovem pripovedovanju je postal oče Jan zelo, zelo resen. Podprl je glavo v dlani, premišljal nekoliko časa, potem pa se je odločil in odšel v župnišče. In je povedal, kar je čul od dragega deteta svojega. Resno so se zamislili tudi gospod župnik — nazadnje pa jih je raztrgal pravičen srd: "Tak luteran! Tak oven! Le počakaj!" Zahvalili so se pobožnemu Janu, sedli in napisali dopis.

"Tako."

Ni trajalo dolgo, pa se je razvedelo po vasi, da je Vreteno na naglem premeščen v neko hribovsko vas. In orožnik je pobral slike po šolskem hodniku.

Vreteno je bil ta dan bolj zamišljen ko druge krat. Zvečer je šel v krčmo in pil. Slučajno je sedel pri drugi mizi tudi naš pobožni Jan in je poslušal. Poslušal — in naenkrat se od groze strdi kri v žilah nekdanjega vojaka: učiteljeva usta kar sipljejo žaljenja in se dotičejo najvišjih mest! Strašna jeza je zgrabila dobrega poštenega Jana, ogledal si je vse priče tega zločina, molčal, poslušal in drugega dne zjutraj zopet šel v farovž. In nova zaslužena kazen je kmalu zadela zapeljivca mladine — zaradi težkega zločina je bil Vreteno obsojen v ječo.

Mala Babetka pa je potem prospevala in cvetela čim dalje bolj. V vseh predmetih je imela vedno najboljše reče in s svojim bistrim duhom je presenetila vsakega, kdor je ž njo govoril. In kmalu se je pri njej pokazal nekak čut za umetnost: kadarkoli ji je prišel v roke kak ilustriran katalog ali številka časnika s podobami, je slike izrezovala in jih lepila na stene vrtnice ali stranišča. V tako okrašenih krajih je potem pela: "Ti si moje poželjenje". Drugih pesmi razen pobožnih ni znala. Duša njena je bila čista kakor lilijska ...

Cenzor: Saprament, to se vam je zopet posrečilo ...

(Dalje prihodnjč.)

PETA KONFERENCA KLUBOV IN DRUŠTEV IZOBRAŽEVALNE AKCIJE JSZ. ZA SEVERNI ILLINOIS IN WISCONSIN BO 6. MAJA V MESTU MILWAUKEE.

Peta konferenca klubov in društev izobraževalne akcije J. S. Z. za okrožje Severni Illinois in Wisconsin se vrši 6. maja t. l. v Milwaukee, Wis. v Tamšetovi dvorani, 479 National Ave. Pričetek točno ob 9. zjutraj.

DNEVNI RED KONFERENCE:

- 1) Otvoritev seje.
- 2) Volitev predsednika.
- 3) Volitev zapisnikarja.
- 4) Čitanje imen zastopnikov.
- 5) Čitanje zapisnika zadnje seje.
- 6) Čitanje dopisov.
- 7) Poročilo tajnika-blagajnika.
- 8) Poročilo konferenčnega organizatorja.
- 9) Poročilo nadzornega odbora.
- 10) Poročila posebnih odborov:
 - a) Odbor za financiranje volilne kampanje v tem okrožju.
 - b) Poročilo upravitelja volilne kampanje.
 - c) Poročilo tajnika pevske zveze.
- 11) Poročila zastopnikov:
 - a) Poročila zastopnikov klubov J. S. Z.
 - b) Poročila zastopnikov društev, klubov in zborov izobraževalne akcije J. S. Z.
- 12) Referat o agitaciji za J. S. Z. in razširjanje Proletarca ter socialističnega tiska sploh: Referira so. John Olip.
- 13) NEDOVRSENA OPRAVILA: Agitacija med mladino.
- 14) V korist konference in J. S. Z.
- 15) Volitve konferenčnih odborov.
- 16) Razno — določitev mesta prihodnje konference.
- 17) Zaključek konference.

DOSEDAJ PRIJAVLJENI ZASTOPNIKI:

Klubi J. S. Z.: Štev. 1, Chicago, Ill., John Olip, Andrew Miško, Frank Alesh, Charles Pogorelec; štev. 37, Milwaukee, Wisconsin Josip Radelj, st., John Sabus; štev. 45 Waukegan, Ill., Martin Judnich; štev. 224 Pullman, Ill. John Jereb; štev. 235, Sheboygan, Wis., Frank Sepich, Charles Chuk, Frank Nagode, Frank Stih. Društva izobraževalne akcije J. S. Z.: štev. 1 SNPJ., Chicago, Ill. Frank Alesh; štev. 14 SNPJ., Waukegan, Ill., Louis Kužnik; štev. 16 SNPJ., Milwaukee, Wis. Matt Tamshe, Joseph Kranjc; štev. 86 SNPJ., Chicago, Ill. Frank Florijančič; štev. 102 SNPJ., Chicago, Ill., Minka Alesh, Frances Tauchar; štev. 104 SNPJ., Valentin Lemoni, Anton Jeršin, Vincent Kodre, Frank Božič; štev. 119 Waukegan, Ill., Anna Mahnich; štev. 344 SNPJ. Frank Bizjak; štev. 559 SNPJ. Chicago, Ill., Donald J. Lotrich; štev. 568 Waukegan, Ill., Vincent Pink; štev. 584 SNPJ., Milwaukee, Wis. Joško Radelj ml.; štev. 1 JPZ. Sloga, Milwaukee, Wis. John Camernik, Frank Ermenc, John Ermenc; štev. 3 JPZ. Sloga, West Allis, Wis. Frank S. Ermenc, Frank Demšar, Mike Beneš, druž. "Viljolica" (Slov. samostojno mladen. podporno društvo) Milwaukee, Wis., Victor Miška; Slov. narodna čitalnica v Waukeganu, Ill., Frank Velkoverh; Izobraževalni in dramski klub v Waukeganu (Waukegan Educational Dramatic Club) Frances A. Artach. — Odborniki: Peter Bernik, tajnik; J. Suppanchick, org. Nadz. odbor: L. Kužnik, V. Ločniškar, Mary Hodnik. Poročevalci posebnih odborov, J. Olip, F. S. Tauchar, F. A. Vider, Frank Novak, A. Miško, Geo. Maslach.

Ker je vstop na konferenco dovoljen vsakomur, vsled tega apeliram na sodruge in somišljenike, sploh na vse rojake v Milwaukee in bližnji okolici, da se udeleže te konference, ker bo zelo važna.

PETER BERNIK, tajnik.

THE SOCIALIST TICKET

Reprinted from The Literary Digest

THE SOCIALISTS HAVE LAUNCHED their Presidential campaign, but their nominee, Dr. Norman Thomas, does not predict that he will win the race in November, even tho he has crossed the starting line two months ahead of his Republican and Democratic rivals. He declares frankly, in fact, "that we are not building for this election, but for education and the future." His Vice-Presidential running-mate, however, assures the delegates that "I'm going to make the fight of my life to give you all a trip to Washington next March, to see Thomas inaugurated." And Victor Berger's Socialist daily, the *Milwaukee Leader*, is confident that "next November the United States will take its place alongside other countries with a powerful Socialist movement." *The Leader* says further:

"Even our opponents we feel must be constrained to congratulate the Socialist party upon having such high-grade candidates as Norman Thomas and James H. Maurer. They will bear aloft the standard of economic emancipation, universal peace, and human brotherhood with splendid ability, and they will be backed in this by many thousands of enthusiastic Socialists from coast to coast. Recent victories in Reading and Milwaukee will be followed by the making of a new high-water mark for socialism in this country."

The "capitalistic" press, however, generally agree that a party of discontent, whatever its virtues, can not hope to grow to formidable proportions in a nation of small investors such as the United States is becoming, or in a nation which boasts eight motor-cars for every ten families. As the *New York Evening Post* remarks: "In effect, a Socialist leader in this country has to say to his followers: 'Be miserable, but if you can't be miserable, be as miserable as you can.'"

The Socialist nominees were chosen and the platform defined at the party's national convention, held in New York about the middle of April. The major planks of the platform, according to the press summaries, were: Public ownership of all natural resources and public utilities, including oil-wells, coal-mines, power-plants, railroads, and telephone and telegraph systems; governmental relief of unemployment by extension of all public works; a shorter work-day; an adequate child labor amendment to the Constitution; treaties to outlaw war and promote disarmament; cancellation of war debts due the United States,

on condition that all inter-Allied debts be canceled and reparations demands remitted; recognition of Russia; withdrawal of our armed forces from Nicaragua; and entry into the League of Nations "under those circumstances and conditions which will make the League more clearly an instrument of internationalism instead of imperialism." When it came to the Prohibition issue, notes the *Washington Post*, the Socialist convention "passed the buck," voting to omit it from the platform. Mr. Thomas said he did not think the issue concerned the Socialists, but suggested that the Resolutions Committee bring in a resolution holding the Democratic and Republican parties "responsible for this mess."

In the "key-note" speech at the opening of the convention, Mr. Morris Hillquit denounced the Republican and Democratic parties as corrupt and reactionary. On this point he said:

"There is no essential difference between the Republican party and the Democratic party in principle, aims, composition, and methods, and there has been practically none since the days of the Civil War. The Democrats are pure when the Republicans are in office. The Republicans are progressive when the Democrats are in office. Both are corrupt and reactionary when in power."

"Under the alternate rule of the Siamese political twins our people have lost faith and interest in politics, and have abandoned the destinies of the Republic to the bipartisan political machine with a sense of cynical resignation."

These words "should be largely circulated among the leaders of both old parties," remarks the *New Haven Register*, which adds:

"Here is the reason why a Socialist party is a necessity in a Republican form of government. It is because there are many forces of unrest in every nation that parties representing advanced thought are formed. The dissatisfied elements must have expression, and they form parties and adopt platforms as do the more complacent elements. In these platforms are many good ideas, but they are sometimes scores of years ahead of the times, and, therefore, at the moment impractical. When one of these breaks forth and takes hold on an unusually large percentage of the people, the astute leaders of whichever of the great parties is out of jobs pick it up and insert it in the National and State platforms of their crowd, to use as a lever to jimmy their way back into the soft opportunities offered by victory. Thus the country progresses. Thus the Socialist party justifies its existence. If it were not for this service there would be no need

Norman Thomas (on the reader's right) and James H. Maurer, Socialist nominees for President and Vice-President.

of a third party, but the people would suffer in the long run."

Concerning the nominees, we are reminded by the correspondents that both have long been identified with the Socialist and Labor movements, Mr. Thomas as writer, lecturer, and candidate for office on various occasions, and Mr. Maurer as a member of the Pennsylvania Legislature, President of the Pennsylvania State Federation of Labor, and a Councilman of the municipal administration of Reading, Pennsylvania. In the New York World we read further:

"Mr. Thomas was Socialist candidate for Mayor of this city in 1925, and for Alderman last year. The son and grandson of clergymen, he was graduated from Union Theological Seminary, was associate pastor of the Fifth Avenue Brick Presbyterian Church, and pastor of the East Harlem Presbyterian Church. He gave

up active church work during the war, during which time he became active as a Socialist and pacifist.

"In 1920 he served with Senators George Norris and David I. Walsh on the American Commission on Ireland. While supporting the cause of striking textile workers in Passaic, New Jersey, during 1926, he was arrested for 'inciting to riot' and 'unlawful assemblages,' but the grand jury failed to indict him.

"Mr. Thomas was formerly editor of *The World To-morrow*, and is an associate editor of *The Nation* and *The New Leader*. He is married and lives with his family at No. 206 East 18th Street. As a Presidential nominee he is comparatively young, being only forty-four years old."

Newspaper estimates place the present strength of the Socialist party in the United States at approximately 1,000,000. The largest Socialist vote ever polled in this country was 919,000, cast for Eugene V. Debs in the 1920 Presidential election.

Moj Bog ni njihov Bog

SVETOVNOZNANI ruski kemik Mendjeljev je bil zelo bogat, učen in nad vse plemenit človek. To je velika redkost. Pa je bil pač izjema! Na svojo korist ni gledal. Ves svoj imetek je razdelil za dobre namene. Človečanstvu je mnogo koristil z izumi svoje znanosti in je bil tudi kot vseučiliški profesor na glasu dobrega pedagoga, ki odgaja mladino v pravem etičnem duhu. Denar, knjige, znanje, svojo dušo in svoje srce je daroval mladini, učeč jo vedno, naj bo poštena, plemenita, požrtvovalna, delavna in človekoljubna. Toda tega velikega učenjaka je zaraditega preganjala cerkev — a istočasno tudi vlada. Cerkev ga je izobčila, ker je bil Mendjeljev svobodomislec. Vsa njegova dobrota mu ni koristila. Cerkev noče dobrih ljudi — ona hoče nevednih robov, ki ne vidijo grehov cerkvenih in vladinih dostojanstvenikov.

Država pa je šla vedno s cerkvijo roko v roki. Cerkev in država sta in še živita vedno po geslu: Roka roko umiva.

Kogar je preganjala cerkev — tega je tlačila tudi država.

Ko je bil Mendjeljev izobčen iz cerkve, mu je vlada sporočila, da država nikakor ne more plačevati uslužbenca, ki ga zadene taka cerkvena kazen. Ko se je to razglasilo, se je napolnila kemijska dvorana univerze. Zbrali so se v ogromnem številu dijaki vseh fakultet. Ko je stopil odpuščen Mendjeljev v dvorano, ga je dijaštvo burno pozdravilo. Ko so polegale ovacije, je spregovoril stari učenjak. Imel je bujne, dolge lase, polno brado, velike obrvi in oči polne žara in ljubezni.

Vem, je dejal, zakaj ste se tu zbrali v takem številu. Zgrnila vas je v množico sila, da daste duška težnji po svobodni misli. Vi ne manifestirate zame, temveč svobodni znanosti. In kot take, kot borci za svobodo človečanstva, vas pozdravljam!

Mene so izobčili "v imenu vere" in "v imenu boga". No, tudi jaz imam Boga! Toda moj Bog je povsem drugačen kakor njihov. Moj bog širi ljubezen in mir med ljudi — a oni drugi, ki bi morali to delati, sejejo "v imenu boga" mržnjo in zlobo. Moj Bog zagovarja svobodo in enakost in bedo — a oni žive v božjem imenu nevzdržno, razuzdano in pohlepno po čimvečjem izobilju. Moj Bog pravi: Ljubi svojega bližnjega, pa tudi

sovražnika — a oni v božjem imenu preganjajo i prijatelje i sovražnike. Jaz v imenu svojega Boga še celo svojo srajco darujem siromaku, a oni nočejo brez nagrade niti siromaka pokopati. Moj Bog pravi: Ne živite samo za svoje telo — temveč tudi za svojo dušo. Oni delajo v imenu božjem vse samo za svoje telo, za svojo strast in uživanje.

Ne verujem, da živita moj Bog in njihov Bog v istem nebu, ter ne verujem, da se bomo po smrti sešli na istem mestu.

Toda dokler živim, hočem poslušati glas svojega Boga, pa četudi me oni pribijejo na križ!

Pleme farizejev se je močno razpaslo po vsem svetu — a vi mladeniči, ne ustrašite se borbe proti farizejem!

Po teh besedah je nastalo v dvorani tako navdušenje, da so prihiteli dijaki tudi iz vseh drugih dvoran. Toda prihitela je policija in jih razgnala po nalogu cerkve in vlade: "V imenu boga in cara!"

(T. S. iz ruščine.)

VII. redni zbor J. S. Z.

V soboto 19. maja se prične v Chicagu sedmi redni zbor J. S. Z., ki bo eden izmed najvažnejših v zgodovini federacije. Vršni se dober mesec dni po konvenciji socialistične stranke, ki je napravila mnogo važnih zaključkov, o katerih bo razpravljala tudi naš zbor. Ob enem bo imela naša delegacija pred seboj vprašanje, kako pojačati J. S. Z., kako razširiti njene aktivnosti, kako povečati "Proletarca". Morala se bo odločiti, ali naj ima "Proletarec" tudi angleško prilogo, morala bo sklepati, kje in kako dobiti sredstva, da se ga poveča.

Dnevni red zbora je bil že večkrat priobčen. Študirajte ga, da bodo sklepi čimboljši, da bodo razprave tembolj konstruktivne in da bo delo VII. rednega zbora J. S. Z. rodilo čimbogatejše sadove.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

O AKTIVNOSTIH SLOVENSKE NASELBINE V SHEBOYGANU.

V "Proletarcu" ni opaziti dopisa iz Sheboygana že dalj časa. Ne smete pa misliti, da spimo, kajti glavni vzrok, da ni poročila, je, ker se ni nihče lotil te naloge. — Naša naselbina je aktivna, kar boste videli tudi iz teh vrstic.

Na velikonočno nedeljo je dramski odsek tukajšnjega kluba JSZ. vprizoril veliko narodno igro v petih dejanjih "Revček Andrejček". Prostorna Fludernikova dvorana je bila polna občinstva, ki je predstavi sledilo z zanimanjem od začetka do konca. Sploh jim je ta igra zelo ugajala. — Režiserju je dala mnogo dela in truda, in kaj je dosegla njegova vztrajnost, je pokazala predstava. Vloge so bile dobro izvršene. Posebno Marička (Mrs. A. Retel) in Revček Andrejček (s. F. Štih) sta se odlikovala. Hrastar, samoglava stara korenina, je predvajal svoj tip jako dobro. Trdo in neizprosno je postopal proti hčeri Marički, in jo končno spodil v noč, dasi je divjala nevihta. In kakor je Marička s svojimi prošnjami in jokom spravila občinstvo v sentimentalnost, tako ga je Janez (C. Čuk) spravil v smeh. Z rdečimi lasmi, z lučjo ob belem dnevu, jecljajoč, tak je Janez. Pesem "Čuvaj se" sta peli Špela (Mrs. Grobelnik) in Malči (Mrs. M. Čampa) tako izborna, da je občinstvo govorilo o tem duetu še dneve po predstavi. Tudi stara "Nosanka" (Mrs. F. Feran) je spravila občinstvo v smeh, čeprav je bila vedno zaspana in je celo gredoč po stopnicah zadremala. Zelo elegantno je nastopila ga. Korbar (Mrs. Štih); radi nje se bi bil g. Dornik skoro ustrelil . . . !

Našel bi lahko še mnogo imen, a ker je uredniku menda ljubše, da so dopisi čimkrajši, naj o njih povem le, da so vsi igrali dobro, kar je pač zasluga vztrajnih vaj in njihove volje, ker so se zavzeli, da mora biti igra vprizorjena čimboljše.

Teden po tej predstavi je imelo tukajšnje društvo SNPJ. veselico in slavnost desetletnice, na kateri je govoril V. Cainkar, predsednik SNPJ.

Dne 22. aprila je imel klub JSZ. domačo zabavo, ki je bila res pristna zabava.

Dne 29. aprila je imelo veselico angleško poslušajoče društvo SNPJ. v Fludernikovi dvorani, in ob tej priliki je bil govornik D. J. Lotrich. Govoril je angleško.

Pevsko društvo "Slovenka" ima svoj koncert dne 13. maja.

Vidite, da pri nas ne manjka zabave! Zanimajo se naši rojaki tudi za razne druge stvari. Tako npr. sta postala ameriška državljana nedavno Frank Saje in Mrs. Rosie Jelenc ter nekaj Hrvatov.

So še razne druge zanimivosti, a za enkrat naj to zadostuje. — *Poročevalec.*

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrie vsako drugo nedeljo dopoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

O TEM IN ONEM IZ FRONTENACA.

FRONTENAC, KANS. — V premogarskih naselbinah v Kansasu se imamo tako bolj po navadi. Smo večinoma brok, dela ni kakor včas, ne zabav, ne tistih ljudi kot smo bili nekoč. Najhujša pa je naša žepna kriza. Skoro vsakega je zadela. Premogarjem še sedaj pristaja tista pripovedka — no, pa jo bom povedal:

Krist in Peter sta potovala po svetu in sta zašla tudi med knape. Pred neko gostilno, kjer so knapi pili, jedli in peli, se ustavita. Peter, ki je imel veselje do jedi, pijače in zabave, je silil Krista notri, ta pa se je branil. "Ti ljudje naju bodo pretepli," je rekel. Peter pa je le silil, in ker je znal Krist delati čudeže, je naredil, da so nastale na Petrovem hrbtu citre. "Pa greva notri," je rekel Krist. Knapi so se razveselili, ko so videli tujca s citrami, in so silili vanj, da naj brž zaigra. Peter pa ni niti vedel, kaj ima na hrbtu in se je branil, da ne more igrati, da ne zna, in da nima instrumenta. Knapi so se razjezili in so ju doobra pretepli.

"Saj sem ti pravil, da naju bodo," je rekel Krist Petru, ko sta vsa skeleča od udarcev korakala po prašni cesti. "Gospod, čudeže znaš delati, kaznuj jih," je prosil Peter.

Krist pa se je nasmehnil in rekel: "Čemu še več kazni? Ali ni zadosti velika kazen to, da so danes zapravili, kar bodo jutri šele zaslužili?"

In tako je z nami knapi. Kar bomo zaslužili jutri, ali čez mesec dni, smo večinoma že dosedaj zapravili, nekateri pa še veliko več.

Zanimanja med nami ni posebnega za nobeno stvar. V politiko se ne spuščamo. Eni pravijo: "Čeprav denemo vse Slovence skupaj v en klub, ne bo dosti pomagalo." Kdo drugi pravi, da je lahko dober socialist ne da bi kam spadal. Če siliš vanje, pa ti kdo odvrne: Zmeraj se poteguješ za to stranko — kaj pa imaš od tega?

Je torej vse po starem. — *Fr. Krajsel.*

DELAVNOST SRBSKIH SODRUGOV V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Srbski sodrugi na North Side, ki so združeni v klubu št. 20 JSZ., imajo svoje prostore na 2250 Clybourn Ave., kjer je čitalnica in knjižnica. V tem lokalu se shajajo, imajo v njemu seje, sestanke, vaje, predavanja in zabave.

V nedeljo 29. aprila so imeli zabavo, ki pa ni bila samo zabava, ampak je bila združena z dobrim sporedom. Vprizorili so enodejanko "Ženidba". Pozdravni govor je imel s. Geo. Maslach, "Internacionalo" pa je zaigral njihov tamburaški zbor, ki je nastopil tudi na prvomajski priredbi kluba št. 1 zadnji torek zvečer.

P.

STAVKA PREMOGARJEV V VZHODNEM OHIJU IN DRUGO.

Vzhodni Ohio, ki je videl že mnogo ljutih borb, katere so imeli premogarji s kompanijami, je danes — kar se kompanij tiče — zelo navdahnjen za "ideal" odprte delavnice. Stavka traja od 1. aprila 1927. Ves teritorij je kakor boljše, le da ni zakopov in kavern.

Sicer pa so ti kraji polni gričev, dolin, potočkov itd., da trenčev sploh treba ne bi bilo.

Jugoslovanski rudarji so vztrajni, zanešen pa je mednje boj radi podpore. Naši hrvatski bratje so namreč začeli s trditvami, da deli naš pomožni odbor podporo, ki jo dobiva od Slovencev, krivično, da prezira Hrvate itd., pa imamo nepotrebne spore.

V soboto 28. aprila se je vršil v Bridgeportu shod društev SNPJ., na katerega sta bila povabljeni za govornika Filip Godina in Anton Garden. Dan pozneje se je v isti dvorani vršila konferenca JSZ. O nji, kakor o shodu, bo poročano obširnejše v prihodnji številki.

"Save the Union Committee" je vposlil med drugimi tudi Sepiča iz Neffsa. Ob priliki, ko je govoril na Maynardu, je bil aretiran, češ, da kali javni red ter da sklicuje nepoštevna zborovanja.

Kaj bo z unijo, ne vemo. Preveč jih je, ki jo "rešujejo" in celo kompanisti trdijo, da jim je samo za naš dobrobit. — A. Z.

Zapisnik pennsylvanske konference J. S. Z.

Sedemnajsta konferenca soc. klubov ter društev Izobraževalne akcije JSZ. za zapadno Pennsylvanijo se je vršila 25. marca 1928 v Slovenskem domu v Pittsburghu. Tajnik Konference s. Victor Vodišek je otvoril zborovanje ob 10. dopoldne. Za predsednika izvoljen Anton Zornik, za zapisnikarja Jacob Pavčič.

Zastopani so sledeči klubi JSZ.: št. 131, John Ban, John Barilar, Pittsburgh; št. 175, Jacob Ambrozich, Moon Run; št. 233, Anton Bogataj, Renton; št. 19, Anton Jeram, Burgettstown; št. 118, Jacob Pavčič, John Koklich, Canonsburg; št. 184, Lawrence, Louis Britz, Louis Jankovich; št. 225, Avella, Louis Zgonik; št. 32, West Newton, J. Langerhole; št. 13, Sygan, Frank Ursitz, Lawrence Kavčič; št. 69, Herminie, Anton Zornik; št. 16, Braddock, John Rednak; št. 178, Latrobe, John Fradel.

Društva Izobraževalne akcije: št. 88 SNPJ., Moon Run, Mike Jerala; št. 122 SNPJ., Aliquippa, George Smrekar, Bartol Yerant; št. 87, SNPJ. Herminie, Anton Zornik; št. 287 SNPJ. Burgettstown, Anton Jeram; št. 245 SNPJ. Lawrence, Blaž Potočnik; št. 106 SNPJ., Imperial (ime delegata zapisnikarju ni znano); št. 6 SNPJ., Sygan, L. Kavčič; št. 295 SNPJ. Bridgeville, Louis Glažer.

Zapisnik prejšnje konference sprejet kot čitan.

Dopisi: Prečitajo se pisma iz urada "Proletarca" ter tajništva JSZ. Glede priporočil z oziroma na majsko izdajo ter agitacije za "Proletarca" je sprejet predlog, da se o stvari razpravlja po točkah dnevnega reda, pisma pa se vzame na znanje.

Tajnik konference poda finančno in druga poročila o delu konference, ki jih navzoči sprejmejo soglasno na znanje.

John Terčelj, tajnik pomožnega odbora (ustanovljen v svrhu sodelovanja ter delitve podpore stavkarjem) poda sledeče poročilo:

"Naša pennsylvanska konferenca je meseca oktobra 1927 na svojem zborovanju v Moon Runu vzela na znanje pismo poverjenosti JRZ., v katerem so nam sporočili, da je vsota, določena v podporo stavkarjem, na razpolago, in so nam priporočili, da naj izvolimo poseben pomožni odbor, ki bo delil podporo najpotrebnejšim med stavkujočimi rudarji.

Izvolila je v pomožni stavkovni odbor pet članov, ki so bili, John Terčelj, Louis Glažer, Jacob Ambrožič, Louis Britz in Marko Tekavec. Tem je dodala še kon-

ferenčnega tajnika s. V. Vodiška, mene pa je izbrala za tajnika tega odbora. Ko hitro je bil odbor konstituiran, sem o tem obvestil poverjenosti JRZ. v Chicagu. Prvič so nam poslali \$500, nato sem vprašal še za dodatno pomoč in so nam poslali še \$200, skupaj \$700. Navidezno je to precejšnja vsota, ko pa je začnete enkrat deliti med tisoče potrebnih, pa vidite, da je premajhna, in da je nemogoče zadovoljiti ljudi. O razdelitvi te vsote je bilo že poročano, pregledovalci so račune potrdili in poročilo o tem je bilo objavljeno v "Proletarcu" in "Prosveti". Pri rojaku Jos. Peterelu na Willocku, bivšem tajniku lokalne organizacije JRZ. za to okrožje, smo imeli \$49.10, to je znesek, ki je bil v njeni blagajni ob razpustu. S pomočjo prijateljev in v sporazumu z društvom št. 36 SNPJ. smo od Josipa Peterela ta denar iztirjali ter ga izročili društvu v omenjeni naselbini, da ga razdeli med stavkarje.

Ko smo izčrpali, oziroma razdelili te vsote, so začele na naš odbor prihajati pošiljatve iz drugih virov. Najprvo bom navedel finančne doneske. Osebe, ki so navedene kot pošiljatelji, so to funkcijo vršili ali kot funkcionarji društev, ali pa posebnih pomožnih odborov po naselbinah.

Frances Zakovšek, Waukegan, Ill.	\$ 50.00
Slov. samostojno podpor. društvo Johnstown-Moxham, Pa.	21.10
Druš. št. 589 SNPJ., Canonsburg, Pa. (angleško poslujoče društvo)	15.00
Andrew Šemrov, Detroit, Mich.	31.46
Druš. Slovenski dom v Detroitu, Mich.	158.50
Druš. SNPJ., McIntyre, Pa.	16.00
Druš. št. 119, SNPJ., Waukegan, Ill.	50.00
Jugoslovanska socialistična zveza	75.00
Druš. št. 347 SNPJ., McKeesport, Pa.	30.00

Skupaj \$447.06

Vsota je bila razdeljena v enajstih naselbinah deloma v gotovini, deloma v nakupu živil, obupal, ter nekaj malega za stroške pri prevozu poslane obleke. Skupaj je bilo od gornje vsote porabljenega za podporo \$304.05, na roki pa imamo \$143.01. Nadzorni odbor je račune pregledal in bodo zaeno z drugimi podani od časa do časa v javnosti, da bo lahko videla, kako se je delilo podporo, ki je nam bila zaupana v ta namen. Vsa izplačila so radi boljše kontrole bila izvršena v čerkah.

Obleko za stavkarje smo prejeli od clevelandske federacije društev SNPJ., iz Waukegana, Ill., Sheboygana, Ill., Sheboygana, Wis., katero je poslal soc. klub, iz naselbine Milwaukee jo je poslal klubov tajnik s. Perko, in rojak Galun, iz Riverdale, Ill., jo je poslal s. John Jereb, iz New Yorka s. Kramarsich, iz Chicaga klub št. 1, Adolph Krisch iz Coperstowna, N. Y., iz Detroita je bilo poslanih deset malih zabojev, in okrog 90 parov novih otroških obupal je poslalo clevelandsko dramatično društvo "Ivan Cankar". O tem je bilo že poročano v "Prosveti".

Na tem mestu moram konstatirati, da smo vse te pošiljatve dobili od ljudi, ki so ali direktni člani JSZ. ter aktivni v nji, in od društev SNPJ. ter SSPZ., v katerih so aktivni člani omenjene zveze ter drugi zavedni naši delavci. Od katoliških organizacij in od takozvanih komunistov nismo prejeli ničesar, delili pa smo podporo vsem potrebnim, in pri tem nismo iskali ne reklame, ne pristašev. Rečem lahko še to, da so ravno naši sodruzi prejeli najmanj, dali in delali za stvar pa so oni največ.

V poročju imam tudi deliti podporo, ki jo daje

stavkarjem SNPJ. Pooblastil me je v to glavni.predsednik V. Cankar in v tukajšnje področje spadajo vsa društva SNPJ. v tej okolici. Pri tem delu mi pomaga tudi s. Viktor Vodišek. Vem, da se pomožna akcija, kolikor jo je v področju SNPJ., ne tiče te konference, pač pa društev, katera so imela skupno zborovanje in so to delo odobrila ter mi izrekla zaupanje. Ker smo itak vsi navzoči člani SNPJ., se torej v pojasnilo lahko pove tudi glede pomožne akcije od strani Jednote.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti na organizacijo, ker nas potrebuje in mi njo. Sodrugi zunaj, ki delujejo da dobe premogariji čimveč podpore, pričakujejo od nas, da si klube JSZ, ohranimo in da jih utrdimo.

Za to delo, ki sem ga vršil od zadnje konference, nisem dobil priznanja, ne pohvale, in je tudi ne pričakujem. Ne vprašam zanjo. Pričakoval pa sem kritike, zmerjanje in sumničenje, in to sem dobil. To me ne zlomi, kajti v naše pošteno delo nisem izgubil vere. Računam na sodelovanje iskrenih, poštenih delavcev, kajti tistih, ki za to niso sposobni, pač pa samo za sabotiranje in obrekovanje, ni zraven kadar je treba delati. In tudi ne škoduje, če jih ni. Kar dosežemo, dosežemo s skupnimi močmi onih delavcev, ki vedo kaj pomenita besedi solidarnost in bratstvo."

Nato poda poročilo nadzorni in stavkovni odbor o pregledovanju knjig, ter poročata, da so v najlepšem redu. Ob enem poročajo, da upravni stroški ne znašajo niti \$5, in še ti se nanašajo na poštnino ter prepepljanje obleke za stavkarje.

Predlagano in sprejeto, da se poročilo tajnika stavkovnega pomožnega odbora John Terčela, in poročilo ostalih odbornikov ter nadzornega odbora sprejme.

Geo. Smrekar predlaga, da izreče ta konferenca stav. pomož. odboru popolno zaupnico za njegovo delo. John Barilar podpira. Predlog soglasno sprejet.

Barilar predlaga, da se poročilo stavkovnega pomož. odbora priobči v Proletarcu in Prosveti. Sprejeto. Imena onih posameznikov, ki so kaj prejeli, se ne bo priobčevalo v listih, pač pa se podaja točen pregled konferencam, nadzorni odbor pa pri pregledovanju računov ugotovi vsako izplačilo.

Terčel predlaga, da naj ta konferenca konstatira, da sodrugi niso bili deležni izplačil, pač pa so v pomožnem odboru delali, drugi pa z njim sodelovali, in to brezplačno. Barilar dodaja k predlogu, da konferenca obenem izreka zahvalo vsem, ki so pomagali temu odboru v njegovem prizadevanju za pomoč stavkarjem ter njihovim družinam, nadalje da izreka zahvalo odboru po naselbinah, ki so zbirali doneske v denarju in blagu, in prispevateljem. Soglasno in z odobravanjem sprejeto.

Poročila zastopnikov, katerih je direktnih 23 na zborovanju; vseh udeležencev je 60.

Ban, Pittsburgh, izvaja, da njihov klub ne beleži posebnega napredka; vzrok slabe delavske razmere. — Ambrozich, Moon Run, govori v istem smislu in naveda, da so se člani zelo rašli za delom. Unijski premogariji na Moon Runu so namreč na stavki že tri leta. — Bogataj, Renton, in Jeram, Burgettstown, poročata v podobnem smislu, Jeram z dodatkom, da upajo na napredok kluba v bližnji bodočnosti.

Pavčič, Canonsburg, je poročal za klub št. 118 sledeče: Naš klub ima 24 članov. Je aktiven na vseh poljih našega dela. V Izobraževalno akciji je od 1. 1924, in ji plačuje \$12 letne članarine. Dne 31. decembra prešlo leto je vpriporil Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi" skupno z dram. društvom "Soča". Klub ima svojo čitalnico, ki nudi rojakom knjige in liste v precejšnji izbi. Klub ima delnice v sledečih podvzet-

jih: za "Proletarcev" dom \$50; pet delnic od Alexander Cooperative Store, vredne nad \$60; dve delnici Hranilnega in posojilnega društva, vredni nad \$80; skupno ima klub v teh gospodarskih ustanovah nad \$190, in izmed teh donajajo ene obresti. Klub se pobriga tudi za razpečevanje naše literature; npr., za majsko izdajo "Proletarca", za strankino glasilo New Leader in American Appeal, za brošure in knjige, ki so vzgojne vrednosti za naše ljudstvo. V borbi za osvoboditev Sacca in Vanzettija je bil naš klub vedno na njuni strani ter jo gmotno in moralno podpiral. V tem letu je podvzel tudi korake, da se Socialistični mladinski ligi gmotno pomore. S sodelovanjem druž. št. 138 SNPJ. je razpečal nad sto izvodov Ameriškega družinskega koledarja. V podporo "Proletarcu" se je nabrala precejšnja vsota, a sedaj se radi brezposelnosti in stavke za list gmotno ne more storiti toliko kot bi mi radi. Kljub je sodeloval v akciji za Debsovo radijsko postajo in je v ta namen prispeval po svoji moči. V prejšnjem letu je aranžiral predavanje o zadružništvu, predavatelj pa je bil Anton Kristan — večak na polju delavskega zadružništva in gospodarstva vobče. Lahko bi našteval vsote, ki jih je klub prispeval v kampanjske fonde, za naš tisk itd., lahko bi to poročilo o njegovih aktivnostih podal v mnogo popolnejši luči, toda naj to zadostuje."

Koklich od istega kluba pravi: "Moje poročilo bo kratko, ker je podal sliko o delovanju kluba št. 118 že s. Pavčič. Naši nasprotniki nam kaj radi očitajo to in ono, da smo med zadnjimi, da se branimo dela, da nočemo pomagati dobri tej ali oni stvari. V resnici so ravno socialisti, ki so prvi med prvimi pri delu za vsako dobro akcijo. Kot že omenjeno, naš klub je aktiven na agitacijskem, gospodarskem in prosvetnem polju. V zapadni Penni imamo dobre pevske in igralske moči, pripravne dvorane in občinstvo. Delujmo, da bomo imeli čim več skupnih priredb, podvizajmo se, da dvignemo proletarsko kulturo."

Britz, Lawrence, izvaja, da je naselbina zelo prizadeta vsled stavke in ekonomskih vzrokov, da pa je klub aktiven kolikor največ mogoče.

Zgonik, Avella, pravi, da vzlic slabim razmeram število članov njihovega kluba ni padlo. — Langerholc, West Newton, pravi, da so časi za napredok klubov sedaj neugodni, a je uverjen, da se bo delavstvo moralo okreniti k socialistični stranki.

Ursich, Sygan, pravi, da ima klub št. 13 osemnajst članov, kar je za njihovo naselbino jako veliko. Sodrugi delujejo, da se dvigne socialistično misel na čimvišjo stopnjo. — Rednak, Braddock, poroča, da se z napredkom kluba ne more pohvaliti; deluje, da se "Proletarca" širi, pomaga pri razpečevanju "Druž. Koledarja" in pravi, da je on sam naročil 20 izvodov prvomajske številke Proletarca ter jih razdelil brezplačno med rojake. Od naročenih Druž. koledarjev je poslal upravi polno vsoto brez da bi vzel upravičen odbitek.

Kavčič, Sygan, pravi, da obstoji njihov klub že 17 let in da deluje neumorno za socialistično stvar. — Fradel, Latrobe, pravi, da klub pripada Izobraževalni akciji in da vrši svoje aktivnosti v danih razmerah najboljše. — Zornik, Herminie, pravi, da ima klub sič malo članov, a so aktivni in izvrše jako veliko dela za našo stranko.

Geo. Smrekar, Anton Jeram, Blaž Potočnik in drugi poročajo o delovanju društev Izobraževalne akcije v pomoč stavkarjem in na drugih poljih delavskih aktivnosti.

Anton Zornik poroča obširno o delovanju ameriške socialistične stranke v West Moreland County.

John Terčelj poda referat o pomenu konferenc in konstatira, da so največ pripomogle k zblizanju med naselbinami, k pojačanju naših aktivnosti in k delavski zavesti med nami. Apelira na vse, naj delujejo, da se čimveč društev priključi Izobraževalni akciji JSZ.

Lovrenc Kavčič priporoča, naj bi imela JSZ. tudi angleška pravila. Pravi, da bi pristopil k nam marsikdo, če bi jih imeli. Razprave se udeležijo Terčelj, Louis Glažer, Britz in drugi. Ker je to vprašanje splošnega značaja, ki se tiče JSZ. v celoti, je konferenca mnenja, da spada v področje kongresa JSZ., ki se bo vršil meseca maja.

Zornik govori o strankini konvenciji in njeni agendi. Omenja načrt za ustanovitev socialistične podporne organizacije. Sentiment konference je proti, ker je za nas važnejše, da delujemo za socialno zavarovanje. Glede vprašanja prohibicije sprejet predlog, da konferenca nič ne svetuje in naj sklepa konvencija po svoji previdnosti. Glede Lige narodov stavljen predlog, da se i to prepusti konvenciji brez nasvetov od naše strani.

Popoldanska seja se je pričela ob 1:30. — S. Terčelj pojasnjuje z ozirom na tirjatev preostanka lokalne organizacije JRZ. od Joe Peterpela v Willocku. Se sprejme na znanje.

Preide se na vprašanje volitve konferenčnega delegata za VII. redni zbor JSZ. Tajnik omeni, da je v blagajni samo \$18.88. Večinoma vsi so za predlog, da konferenca delegata izvoli. S. Eržen, Pittsburgh, pravi, da so težkoče sredstva za pokritje stroškov, in izjavi, da je pripravljen prispevati v ta namen \$5. Glažer suggestira, da bi izdatke pokrili klubi sorazmerno. Nekateri nasprotujejo iz razloga, da jim v sedanjih časih ni nalagati nadaljnjih stroškov.

Za delegata so bili nominirani: Viktor Vodišek, John Ban, Louis Britz. Nominacijo sprejme samo John Ban, ki ga konferenca soglasno izvoli.

Terčelj vpraša navzoče, koliko klubov misli poslati svoje delegate. Apelira, da naj ga pošlje vsak klub ako količkaj mogoče, kjer pa posamezen klub tega ne more, naj se v svrhu izvolitve delegata združi z drugimi.

Volitve odbora. — Za tajnika Konference so nominirani: Viktor Vodišek, J. Ban, L. Britz. L. Britz apelira, da naj bo tajnik Konference v Canonsburgu, iz razloga, ker je klub št. 118 najaktivnejši in najjačji v tem okrožju, in tajnik Konference potrebuje njegovo ožje sodelovanje. Nominacijo sprejme V. Vodišek, ki se ga proglasi soglasno izvoljenim.

Geo. Smrekar predlaga, da se potrdi tudi za v nadalje sedanji pomožni stavekni odbor, prvič ker je že uveden v delo, drugič ker deluje vestno, in tretjič ker smo mu izrekli zaupnico in je vreden našega nadaljnega zaupanja. Sprejeto. Tajnik tega odbora je John Terčelj, Vodišek in Britz pa sta pregledovalca knjig.

S. Britz priporoča, naj se prihodnja konferenca vrši na Lawrence, kjer se je vršila tudi prva. Lawrence ima nov dom, in lawrenška naselbina je imela v zgodovini našega gibanja odlično vlogo. Smrekar predlaga, da se prihodnja konferenca vrši na Lawrence. Sklenjeno po obširni razpravi, da naj odbor Konference skliče prihodnje zborovanje kadar se mu bo zdelo potrebno. — Kavčič predlaga, da se konferenca vrši četrto nedeljo v mesecu v katerem je sklicana. Sprejeto.

Sledi diskuzija o agitaciji za naše časopisje, ki se je udeležilo razni sodrug. — Zornik prečita v svrhu razprave o socializmu članek iz dnevnika "Milwaukee Leader". Zatem je sledila razprava o delovanju Izobraževalne akcije v pogledu dramatike, predavanj itd. — Na vrsto pride razprava o političnih aktivnostih socialistične stranke v teh okrajih, ki je bila živahna in informativna.

Langerholc predlaga, da naša Konferenca pošlje oglas v majsko številko "Proletarca". Sprejeto.

Razno. — S prostovoljnimi prispevki za pokritje stroškov delegata za VII. redni zbor so se odzvali: Eržen, \$5; Chesnik, \$2; Koklich, \$1; Ursich, \$1; Glažer, \$1; Chater, 50c; Langerholc, \$1; Rednak, 50c; klub št. 131 \$5. Skupaj \$17.

Ker je dnevni red izčrpan, zaključijo predsednik popoldansko sejo in s tem konferenčno zborovanje.

Anton Zornik, predsednik; Viktor Vodišek, tajnik; Jacob Pavčič, zapisnikar.

DELA VSTUVU V PREVDAREK.

Milwaški socialistični dnevnik "Leader" je priobčil nedavno (dne 28. feb.) uredniški članek, v katerem opisuje pota, ki vodijo Zedinjene države v "bodočo vojno". Vsa prizadevanja za omejevanje oboroževanja, vsi Kollegovi nasveti in vsa zagotavljanja naših državljanov ne morejo izbrisati dejstva, da se ameriški militarizem giblje v znamenju prpravljanja na vojno.

Če do nje pride, kdo jo bo plačal? Ljudstvo, kakor vedno. V zadnjo se je ta dežela zapletla precej pozneje kakor druge, pa vendar je izgubilo mnogo njenih vojakov življenja na bojiščih, in ljudstvo je moralo plačati mnogo sto milijonov vojnih stroškov. Bogataši pa so postali še bogatejši. V zadnji vojni je ta dežela pobrala večino zlata skoro vsem drugim. V prihodnji ne bo tolikšne zetje in zato bo ljudstvo še bolj krvavelo pod bremenom davkov.

Rešitev pa je ena, zapopadena v tem, da se ameriško ljudstvo osvobodi hlapčevanja kapitalistični politiki. — Osvoboditev pa more priti samo od njega samega.

Ko sem prečital tisti članek, mi je prišel na misel govor sodruginje T. Sanderjeve, članice nemškega državnega zbora, ki ga je imela v Pittsburghu pred par leti. To, kar je preživela Nemčija, čaka tudi Zedinjene države. Manija po vplivu, premoči, trgih itd., se je tukaj razvila, in razvijajo se dinastije mogotcev, katere lastujejo bogastva dežele. — Nekateri so jo po končanem govoru vpraševali, čemu se nemški socialisti niso zoperstavili vojni, pač pa so jo celo podprli. Odgovorila je, da je bilo v zbornici tedaj komaj 20% socialističnih poslancev; ves aparat države je bil v rokah kajzerjevcev. Ljudstvo je gorelo v šovinističnem navdušenju in proti takemu viharju bi par vročih protestnih govorov ničesar ne izdalo. Vojne ne bi mogli preprečiti če bi jo še tako poskušali, kajti vzrok je bil tukaj, stavba že užgana in zato so socialisti morali delati strategično. Ako bi bruhnil v brezobzirno opozicijo, bi bili obtoženi veleizdaje; ene bi postrelili, druge zaprli, tretje internirali. Po porazu bi se jeza reakcije vrgla še na ostale socialiste in kaj bi to pomagalo socializmu in pa borbi za odpravo vojne? Tako pa so socialisti ohranili svojo stranko ves čas vojne v prilično dobro organizirani formi, ohranili so svoje liste, tiskarne, dvorane in unije, in samo vsled tega so bili tudi v stanju preboleti razkole in povojno krizo, tako da je danes nemška socialna demokracija zopet ena prvih na svetu.

Če človek primerja analiziranje omenjene govornice razvoju ameriškega socialističnega gibanja med vojno, ki je bilo ekstremno in je propagiralo proti vojni do skrajnosti, se mora res vprašati: Koliko je s to taktiko pridobilo?

Socialisti smo proti vojnem. Ampak kadar nastane, enostavno protestiranje nima pomena, ampak dalekovidnost. Mi vemo, da vojne bodo enkrat odpravljene, i ns tega vidika je treba presoati tudi današnje vojne. Socialistični protesti in resolucije ne bodo preprečile ameriškim milijonarskim kajzerjem ustvarjati položaj, ki nas lahko privede v vojno. Treba je protivojni program tudi izvajati, to pa je mogoče edino, ako ima ljudstvo zadostno politično moč. Zed. države so dolgo slovele kot kraj, kjer je svoboda tiska, govora in zborovanja večja kot kjerkoli na svetu. In vzlic temu imamo samo dve stranki, ki imata politično moč. Obe sta kapitalistični. Delavstvo ima socialistično stranko, toda še ni zapopadlo njenega pomena. Kapitalisti ga razumejo, zato skrbje, da delavstvo ostane nevedno.

Privatna svojina v velikem je en vzrok za vojne v današnji dobi. Mehika je v vedni nevarnosti pred vojno vsled tega, ker so njeni prirodni zakladi posest kapitalistov, in pri tem celo tujih kapitalistov. Pohlep po profitih povzroča sovražna tekmovanja ki se zanesajo iz trgovine tudi na polje militarizma. Ena skupina hoče izriniti drugo, in to je gorivo, s katerim se mu podžiga.

Če bi v tej deželi ljudstvo lastovalo naravne zaklade — npr. premog, železo in druge kovinske rude, nadalje prometna in produktivna sredstva, pa bi živeli vsi v udobnih razmerah, in ne bilo bi v skrbih za kruh in ne imeli bi čemur pravimo "ameriški imperializem".

Ameriško delavstvo ima torej napako, da se ne briga za stvari, ki se ga najbolj tičejo. Brezbrižno je. Dopušča, da se igrajo z njim demokrati in republikanski politiki, svoji stranki pa obrača hrbet.

Ko bi ljudje hoteli seči po znanju, če bi več čitali, bi bila slika drugačna. Ampak po knjigah v katerih se obravnava socialno-gospodarska vprašanja, ljudstvo ne sega. Take knjige so učitelj, ki se bi ga moral poslužiti vsakdo, ako hoče razumeti sestavo družbe ter zakone gospodarskega razvoja. Dasi delavec nima mnogo časa za čitanje, in tudi če je brez posla, težko čita ker ga tarejo skrb, bi moral vendar paziti, da si svoje obzorje širi ter znanje veča. Brez mislečega delavstva ne more biti močnega delavskega pokreta.

Anton Zornik, Herminie, Pa.

PREDAVANJA IN DISKUZIJE V KLUBU ŠT. 1 J.S.Z.

CHICAGO, ILL. — Medtem, ko smo imeli navadno v prejšnjih sezonah le kaka tri do pet predavanj in nekaj diskuzij, smo jih imeli v tej sezoni že devet. Meseca marca bomo imeli dva in več ali manj tudi v naslednjih mesecih do poletja.

Pregled klubovih aktivnosti in financ v letu 1927, ki ga je priobčil prejšnji tajnik s. Chas. Pogorelec, izkazuje med drugim, da smo imeli v prošli sezoni (vključena prva polovica leta 1927) pet predavanj in en shod.

Prvo v drugi polovici leta je imel John Olip 26. avgusta; predaval je o vtisih svojega potovanja po Jugoslaviji in nekaterih drugih državah.

Dne 23. sept. smo imeli diskuzijo o predmetu "Socialisti po imenu in v praksi". Referat bi imel podati s. Fr. Alesh, ker pa je bil zadržan, je razpravo otvoril s. Frank Zaitz.

Dne 28. oktobra smo imeli razpravo o slovenskem časopisu, referat o tem predmetu pa je podal s. Fr. Zaitz.

Dne 25. novembra je predaval s. G. H. Perušek o svojih vtisih s potovanja v jugozapadnih državah in po železnem okrožju Minnesote.

Dne 23. decembra je bila na dnevnem redu razprava o potih in načinih za boljše sodelovanje med našimi zbori. Vsaki za svoje stališče sta podala poročilo s. Peter Bernik in John Olip.

Dne 18. januarja se je nadaljevala razprava o dramatik. S. Fr. Zaitz je poročal o klubovem delovanju na polju dramatike tekom zadnjih dvajset let. Za njim sta govorila Peter Bernik in John Olip, zatem je sledila diskuzija.

Dne 27. januarja je predaval s. Ivan Molek o predmetu "Argumenti nasprotnikov evolucije". Znano je, da je s. Molek v vprašanih evolucije človek globokega znanja in njegova predavanja je užitek poslušati.

Dne 15. februarja smo imeli razpravo o akciji za gradnjo "Proletarčevega" doma, odnosno JSZ. Fr. Zaitz, tajnik stavbinskega odseka, je podal finančno poročilo ter splošen pregled, Vinko Ločniškar je poročal o uspehih in neuspehih klubovega agitacijskega odbora, potem pa je sledila diskuzija.

Ker je bil tedaj medpotoma v Chicagu Ethin Kristan, je bil povabljen, da na tem sestanku predava o svojih skušnjah ki jih ima kot imigracijski uradnik z naseljenci in o problemih izseljevanja z ozirom na Jugoslavijo. Povabilu se je odzval ter predaval blizu eno uro; podal je pretresljive prizore z Ellis Islanda v New

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča ro-jakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York. 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obrestuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadružne banke, (On account of Zadružna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnem namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadružni zavod.

Yorku, kjer je glavni ameriški urad za pregled doseljencev, nadalje o tragedijah naših rojakov, ki skušajo priti skozi Mehiko nelegalno v Zed. države, o naseljevanju Jugoslovancev v Kanado itd. Predavanje je bilo zelo poučno in informativno obenem.

Dne 24. februarja je Fr. Alesh poročal o klubovem pevskem zboru "Sava" in ob tej priliki je podal sliko razvoja slovenskih pevskih zborov v Chicagu—kako so nastali in kako prenehali.

Dne 23. marca je predaval Andrew Kobal o razvoju dramatike. Slikal je pomen drame, tolmačil je kaj je tragedija, melodrama, problematična igra, komedija, tragikomedija itd. Veliko se je pečal z razvojem drame pri starih Grkih, nato med Rimljani, od njih je šel skozi srednji vek in končal z opisom drame v današnji dobi.

Dne 30. marca je predaval br. Andrew Furlan o zobozdravilstvu z ozirom na zobno higijeno. Predavanje je bilo spremljano s stereoptikom.

Iz tega kratkega pregleda je razvidno, da klub št. 1-stori kolikor v danih okolščinah more, da se vrši med nami čimveč predavanj in diskuzij. Prizadeva si, da jih ima vsako leto več. — P. O.

Cerkve v Chicagu v poboljševanju nimajo uspeha

Chicago je verno mesto, če sodimo po cerkvah, katerih je toliko, da bi prišla po ena skoro na vsako tretje cestno križišče.

Vse vere so se v Chicagu kot moralna sila zelo slabo izkazale, dasi se ne morejo izgovarjati, da še niso imele prilike preizkusiti svojega vpliva, ker obstoje nekatere že oddavna, ljudje pa so še vedno "pokvarjeni".

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".
List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba
za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom
v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinj, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

ANTON F. ŽAGAR,
lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

IMENIK ČLANOV VII. REDNEGA ZBORA J. S. Z.

Dosedaj prijavljeni delegatje za VII. redni zbor
J. S. Z., ki se vrši dne 19., 20., 21. maja v Chicagu,
Illinois.

DELEGATJE KLUBOV J. S. Z.

Št. kluba

- 1, Chicago, Ill.—John Olip; Andrew Miško.
- 10, Forest City, Pa.—Joe Čebular.
- 37, Milwaukee, Wis.—Joseph Radelj, ml.
- 45, Waukegan, Ill.—John Mahnich.
- 47, Springfield, Ill.—Joseph Ovca.
- 114, Detroit, Michigan.—Peter Kisovic.
- 118, Canonsburg, Pa.—John Kirn.
- 128, Nokomis, Ill.—Louis Mihevc.
- 178, Latrobe, Pa.—Mary Fradel.
- 189, Blaine, O.—Nace Zlemberger, Glencoe, O., zastop.
- 232, Barberton, O.—Lovrenc Frank.
- 235, Sheboygan, Wis.—John Suppanschick.

KONFERENCA J. S. Z.

- Št. 1, zapad. Pennsylvanija.—John Ban, Pittsburgh, Pa.
- Društva in klubi izobraževalne akcije J. S. Z.
- Klub št. 1 JSZ, Chicago, Ill.—Mary Udovich.
- Društ. št. 1 SNPJ., Chicago, Ill.—Frank Alesh.
- Društ. št. 275, Maynard, O.—Chas. Pogorelec, zastopnik.
- Društ. št. 559 SNPJ., Chicago, Ill.—Oscar Godina, J. Kovach.
- Društ. št. 568, Waukegan, Ill.—Vincent Pink.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Kot običajno, je izostalo marsikaj poslanega tudi iz te številke. Kot vidite, se je zapisnik pennsylvanske konference JSZ, precej zakasnil. Uredništvo temu ne more odpomoči — kajti edina pomoč je večji list. Prihodnji zbor J. S. Z. bo o tem razpravljaj in upamo, da tudi kaj praktičnega ukrene, kajti za naš pokret je sedanjí obseg "Proletarca" premajhen.

MARTIN BARETINCIC POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmernne.

Postrežba točna.

DRUŠTVO "BADGERS" PRIREDI VESELICO.

MILWAUKEE, WIS. — Društvo "Badgers" št. 584 SNPJ. priredi v soboto 5. maja v S. S. Turn dvorani veselico, na katero vabimo vse tukajšnje občinstvo in istotako udeležence konference J. S. Z., katera se vrši naslednji dan. Pridite v Milwaukee dan, oziroma večer poprej, da se boste zabavali med nami. Posebna točka na tej zabavi bo kronanje kraljice majnika. Imeli bomo tudi tekmo za najboljše plesalce. — Vstopnina v predprodaji 40c, pri vratih 50c.

"CRNA KRALJICA" NA ČIKAŠKEM ODRU.

Dramski zbor "Nada" v Chicagu, odsek Jugoslovanskega Prosvetnega Udruženja, vprizori v nedeljo 6. maja v dvorani ČSPS., 1126 W. 18th St., dramo "Crna kraljica", katere avtor je Dragutin Freidenreich. On je spisal tudi dramo "Graničari". Predstava se prične ob 3. s predigro "Prokletstvo na Medvedjegradu". Predigra ima dve sliki, drama pa dve dejanji s petimi slikami. Skupnih sprememb je sedem.

Vstopnina v predprodaji je 75c, pri blagajni \$1. Po predstavi bo plesna zabava.

NAŠ CENIK KNJIG.

V tej številki je priobčen cenik knjig, ki jih ima v zalogi "Proletarec". Pričenja se na drugi strani platnic, in se nadaljuje ter konča na 3. strani platnic. Preglejte ga, in naročite si knjig, ki vam ugajajo. S tem pomagajte svojemu znanju, slovenski književnosti in listu od katerega naročate knjige.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES S. TAUCHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne kljentinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Tel.: Crawford 1031.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGO

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

VŠČIPCI**KJE NAJ BO KONVENCIJA?**

To je socialno vprašanje. Vsi enako plačujemo, smo vsi za enake pravice, in smo vsi skupaj celo od vode pijani, Bog daj, da bi se streznili predno se napijemo "prave pijače". — *Ocvirkov Onga.*

KAJ JE Z DVORANO S. N. P. J.?

Dvorana S. N. P. J. je misterij, kakor indijski čarovnik. Če kaj prirediš v nji, pravi Bingelj, da je zanič, da je dvorana najslabša v Chicagu, da nima prostora itd. Če mu društvo SSPZ. pošlje oglas ter v njemu označi, da se vrši veselica v dvorani SNPJ., tedaj Bingelj črta SNPJ., ter pusti samo naslov. Bingelj tretira dvorano SNPJ. po kačje, menda v zahvalo S. N. P. J., ker mu je pomagala. Bingelj danes zmruže, v dvorani SNPJ. pa je toplo. — *Janez Zlatoust.*

BALKANSKI SHOD V DETROITU.

Arduš smo se dajal' zadnjič. Bolgar Todorov je govoril. Rekel je, da ne bi bilo prenapačno za Balkance, če bi bili vsi v eni državi. Dvignil se je Bartulović, tajnik federacije detroitskih balkaniziranih Balkancev ter je protestiral s sodelovanjem svojih Balkancev tako zelo, da vseh 24 policajev ni vedelo, ali naj posredujejo kakor se posreduje v Albaniji, ali pa naj odidejo ter gredo "enega pit". Tako smo razgrajali, da se je skoro hkrati dogodil silen potres v Bolgariji in Grčiji. — *Poročevalec.*

TRUNK GA "LOMI".

Trunk, ki je vstal nedavno od "mrtvih", piše še vedno kakor mrlič. Škoda človeka! V "A. S." pravi, da se bo moral Nace Žlemlberger nekoč z Bogom pobotati radi svojega socializma. Dragi Trunk, ali je Bog proti socialističnim naukom? Mar mu je ljubši va-

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad. 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6797, v uradu Crawford 2212-2213. Ura-
duje od 2. do 4. pop., izvenmi tork in petek, in od 2. do 3.
zvečer vsak dan.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali amerikanških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam velike izbore raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se tople priporočam.

tikanski pomp, klanjanje knezom, veličanstvu zlatu ter nečimernosti, kot pa kak Nace, ki se ubija, zato da koristi svojemu bližnjemu? Če se jutri dogodi, da se bi peljala z istim vlakom Nace in Trunk, in se bi vlak prekučnil ter bi v razvalinah obadva izdihnila, bi njune duše Peter sprejel takole: "Nace, ti si bil človek, pojdi kar gorak v nebesa. Trunk, ti si igral hipokrita, pojdi v vice za sto milijonov let — da si malo ožgeš svojo hinavščino, ki jo imaš sto tisoč žakljev.—Anton.

MARY BO TOŽILA.

Koliko ima naša Mary trublja — če bi vedeli! Save the Union Committee naj se reorganizira v Save Our Mary Committee. Drugače bodo vsi advokati pobegnili odtod — ker je Mary že vse "zmešala". Ha-ha-ha. Pravijo, da bo tožba, potem pa revolucija.—A. D.

ANTON ŠUBELJ IN JERIČEVI FRANČIŠKANI.

Prečastiti župnik fare sv. Štefana je dobil povabilo, da kaj prijaznega reče za Šubeljev koncert v Chicagu. In so prišli skupaj v Zakrajškovi tiskarni, ter rekli: Hudič vzemi njega in 'Savane', da nam delajo škodo! — Šubeljna bi radi izrabili 50-50, ker je cerkev dolžna, ker je šola dolžna, ker šolske sestre rabijo jesti, ker frančiškani ne jedo samo božje besede, in ker Albin ter Jeričev Janez tudi ne izhajata bogzna kako sijajno. Kazimir v starem kraju se še ni pozdravil — ta preklicani Šubelj, naivnež — pa priredi koncert v dvorani SNPJ. in potem si upa prositi fajmoštra, naj ga priporoči. Za svojo dušo porajtaj, cerkveno halo zarentaj, za maše daj, na Lemont se priporoči in lemonskega medu se napij, kolkla te vzela! (Jaz zato tako pišem, ker je p. č. župnik že dal odvezo za letos.)

Kurja polt.

KAJ VAM V "PROLETARCU" NAJBOLJ UGAJA?

To vprašanje je vam bilo zastavljeno v tej koloni dne 12. aprila. Rekli smo, da bodo odgovori priobčeni 10. maja. Priobčeni bodo teden pozneje, ali 17. maja.

Prva nagrada je celoletna naročnina na "New Leader" (dva dolarja), in druga nagrada je knjiga, vredna \$1. Vsak odgovor, ki pride v pošto, mora bazirati na gornjem vprašanju. Dosedaj so poslali mnenja: John Fradel, Anton Eršte, Joseph Ule, Damjan Bradač, Tony Slavec, Louis Paulinich, Frank Gregorin, John Terčelj in drugi. Če se mislite udeležiti tekme, pošljite svoj odgovor takoj.

Književni vestnik.

Letošnja prvomajska številka "Proletarca" resnično presega vse prejšnje. Vsebinska je poučna, izbrana, raznovrstna — prav taka kakor je potrebna čitateljem. Tehnika je izborna, ilustracije so jako posrečene.

Če nima letošnja prvomajska številka vsaj deset tisoč cirkulacije, ni to krivda urednika in upravnika, pač pa nas — ker se ne potrudimo delati za dober list vsaj toliko kot delamo za slabe liste.—X.

Maj je mati veselih mesecev.

Mesec maj, o katerem je Chaucer pred 550 leti rekel, "da je mati veselih mesecev," je tukaj. Ako se hočete veseliti prihajajočega poletja, tedaj morate že sedaj odpravljati želodčne neredne, posebno slab apetit, zaprtje in zapeko. Trinerjevo grenko vino vas bo osvobodilo teh nerednosti. "Učinkuje tako kot pravite," nam je pisal Mr. A. Meinecke iz Milwaukee, Wis., dne 9. aprila. Pišite na Jos. Triner Co., 1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., po brezplačni vzorec, ter priložite 10c za pokritje poštnine.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime

Naslov

Mesto

No. 1

VLAGAJTE TU

kjer so že tri generacije
dovedene k neodvisnosti

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

OTTO KASPAR,
predsednik

Varna banka
za vlaganje va-
šega denarja

Potujte v Jugoslavijo z našim posredovanjem